

ZPRAVODAJ

GLADIRIS

ZIMA 1993

č. 91

Ročník XXV

Pro potřebu členů vydává ZSO ČZS GLADIRIS,
specializovaná organizace pěstitelů mečíků a kosatců
se sídlem v Novém Jičíně.

Řídí redakční rada ve složení:

Mimránek Petr, 763 01 Mysločovice 169,
Nejedlo Pavel, ing., 503 61 Lovčice 31,
Talich Pavel, ing., Vídeňská 2774, 390 05 Tábor,
Urs Ladislav, 391 33 Jistebnice 106.

Tiskne SIAK, spol. s r.o. Zlín.
Toto číslo vyšlo v únoru 1994.

OBSAH

strana

Složení výboru, členské příspěvky.....	2
Evidence členů, Registrace mečíků, kosatců a denivek.....	3
Inzerce, Uzávěrky zpravodaje.....	4
Slovo předsedy redakční rady.....	4
Výroční členská schůze ZSO GLADIRIS 1994.....	5
Čtvrtstoletí vydávání ZPRAVODAJE GLADIRIS.....	6
IGA Stuttgart EXPO 1993.....	7
Vápnění půdy.....	10
Druhy vápna a aplikační dávky.....	11
Zkušenosti s rychlením mečíků.....	13
Jak vznikl MODROVOUS.....	16
Speciální 23. výstava mečíků v Nemyčevsi.....	17
Hodnocení mečíků v USA za rok 1993.....	19
Pěstujme lilie!.....	22
Hodnocení velkokvětých kosatců americkou irisovou společností.....	27
Soutěž.....	35

ŠLOŽENÍ VÝBORU

Předseda-PRACHAŘ Milan, ing. 735 53 Dolní Lutyně 715
Místopředseda-Dalibor POLÁČEK, ing. Na příkopech 117, 647 01 Třebíč

Pokladník-Jan LUBOJACKÝ, ing. U rybníčku 366, 742 13 Studénka
Jednatel-Miroslav NOVÁK, Vojanova 18, 779 00 Olomouc
Hospodář-Jaroslav HRABOVSKÝ, Jubilejní 2, 741 01 Nový Jičín
Matrikář-Antonín ŽUFAN, U pumpy 23, 317 05 Plzeň
Registrace novošlechtění-Petr MIMRÁNEK, 763 01 Mysločovice 169

Hodnotitelská komise-Ivan ŠARAN, Olomoucká 38, 796 00 Prostějov

Člen výboru-Jaroslav KOVÁŘÍK, Lysáková 2, 841 01 Bratislava
Předseda redakční rady-Pavel NEJEDLO, ing. 503 61 Lovčice 30

Revizní komise-Václav BAJER, Smetanova 21, 757 01 Valašské Meziříčí
Stanislav PALÁT, Zápotockého 698, 757 01 Valašské Meziříčí
Lubomír KNOPP, Šmeralova 7, 743 01 Bílovec

ČLENSKÉ PŘÍSPĚVKY

Členové, kteří platí jiné organizaci ČZS členskou známku, zaplatí u nás 40,- Kč.
Ostatní platí u nás 60,- Kč a obdrží od nás členskou známku.

Za registraci a členský průkaz se při vstupu do organizace platí 12,- Kč.

Lze zaplatit členský příspěvek i na 3 roky dopředu.

Členské příspěvky můžete platit několika způsoby:

- přímo u pokladníka v hotovosti,
- poštovní poukázkou A. Běžný účet máme u České spořitelny, okresní pobočka 741 11 Nový Jičín, údaj pro potřeby spojů 2192099 - 808/0800, konstantní symbol 379, číslo našeho účtu 4075750/0800,
- pokud máte peníze na účtě, pak převodem na výše uvedené číslo účtu,
- poštovní poukázkou C na jméno a adresu pokladníka Lubojacký Jan, ing. U rybníčku 366, 742 13 Studénka,
- u kterékoliv pobočky České spořitelny vyplníte bílý formulář "složenko složeno hotově" a to tak, že do rubriky "dal" napíšete číslo našeho účtu: 4075750 - 808 a do rubriky "název účtu" napíšete: Gladiris Nový Jičín 741 11, do rubriky "účel platby" nezapomenete uvést čitelně svoji adresu, jinak bychom nevěděli, kdo to platil.

Na poukázku A nepišete žádné vzkazy.

Členské příspěvky je nutno uhradit podle usnesení OV ČZS Nový Jičín do konce dubna.

KDO NEZAPLATÍ ČLENSKÝ PŘÍSPĚVEK DO 30.4., NEOBDRŽÍ UŽ ZPRAVODAJ GLADIRIS.

Přehled členských příspěvků:

	na 1 rok	na 3 roky
nový člen (dostane známku ČZS)	72 Kč	192 Kč
nový člen (známku ČZS platí v jiné ZO)	52 Kč	132 Kč
stálý člen (dostane známku ČZS)	60 Kč	180 Kč
stálý člen (známku ČZS platí v jiné ZO)	40 Kč	120 Kč

EVIDENCE ČLENŮ

Údaje, týkající se Vašeho členství, změny adresy a podobně, zasílejte na adresu našeho matrikáře: Antonín ŽUFAN, U pumpy 23, 317 05 Plzeň.

REGISTRACE MEČÍKŮ, KOSATCŮ A DENIVEK

Výbor Gladirisu na své schůzi 15. 1. 1994 se rozhodl počínaje rokem 1994 zavést jednotný registrační poplatek ve výši 20,- Kč za jednu odrůdu mečíku nebo kosatce a to nejenom pro odrůdy nové, ale i pro odrůdy starší, budou-li zaregistrovány se zpětnou platností. Takto získané prostředky budou využity na výdaje spojené s registrací, tisk nového registru čs.odrůd a na zvýšení úrovně kvality Zpravodaje. Proto doufáme, že každý pěstitel toto opatření pochopí jako nezbytné, zejména proto, že se jedná o reklamu. Základní a doporučené údaje pro registraci jsou vedle jména, kódu NAGC, šlechtitele, čísla semenáče, roku introdukce, původu (rodičovství) a barvy také tvar květů, typ zvlnění a substance, počtu na jednu otevřených květů a počtu pupat, délky klasu, výšky rostliny, typu uspořádání, tvorby brutů, zdravotního stavu i další doplňující informace. Všechny tyto informace s podrobným návodem na vyplnění jsou uvedeny v registračním formuláři, který si může každý pěstitel či šlechtitel vyzvednout na konferenci Gladirisu nebo si o ně napsat na adresu našeho registrátora: Petr Mirránek, 736 01 Mysločovice 169.

Odrůdy budou registrovány a po zaplacení požadované částky zaslano složenkou budou zveřejněny na stránkách našeho Zpravodaje průběžně v některém z jeho čtyř čísel. Je tedy věcí každého, kdy si odrůdu zaregistruje. Zatímco na výstavách mohou být hodnoceny libovolné odrůdy, v připravovaném hodnocení Gladirisu mohou být hodnoceny pouze odrůdy zaregistrované, tedy odrůdy již registrované do konce roku 1993 podle starých propozic (bezplatně) a odrůdy nové a placené registrované od roku 1994.

Zaregistrovat si může každý kolik odrůd chce, podmínkou je, vedle zaplacení poplatku, členství v naší organizaci Gladiris. Mečíky a kosatce si mohou zaregistrovat u naší organizace také i zahraniční šlechtitelé.

INZERCE

Zřizujeme ve zpravodaji inzertní službu pro členy GLADIRIS. V inzerátu musí být uvedena adresa inzerujícího.

Inzeráty k otištění zasílejte na adresu:

ing. Pavel Talich, Vídeňská 2774, 390 05 Tábor,

ing. Pavel Nejedlo, 503 61 Lovčice 30.

Příjem inzerátu bude potvrzen zasláním kopie inzerátu a složenkou na jeho zaplacení.

Propagace výstav mečíků a kosatců je zdarma.

A. ŘÁDKOVÁ INZERCE

Řádkový inzerát v rozsahu do 5 řádek psaných strojem zveřejníme za cenu 30 Kč.

B. PLOŠNÁ INZERCE

	Pro členy ZSO GLADIRIS	Pro ostatní
celá stránka	400 Kč	800 Kč
1/2 stránky	200 Kč	400 Kč
1/4 stránky	100 Kč	200 Kč

UZÁVĚRKY ZPRAVODAJE

Abychom dosáhli pravidelnosti ve vydávání zpravodaje, stanovili jsme pro jednotlivá čísla termíny uzávěrek příjmu příspěvků a inzerátů.

zpravodaj	uzávěrka do	expedice
JARO	5. února	březen
LÉTO	5. května	červenec
PODZIM	5. července	srpen
ZIMA	5. listopadu	prosinec

SLOVO PŘEDSEDY REDAKČNÍ RADY

Dovolte, abych velice krátce shrnul rok společné práce nové redakční rady. Především byl splněn náš prvotní cíl - vydání čtyř čísel Zpravodaje a tím alespoň částečně zaplnění informační mezery, která právě před rokem začala být nebezpečně velká. Vždyť vedle společných zájmů, zejména z oblasti pěstování mečíků, právě Zpravodaj plnil v minulosti pozitivní roli v komunikaci mezi námi.

Ne všechno se nám podařilo tak, jak bychom si představovali. V novém funkčním období bychom rádi začali pracovat profesionálněji. Vedle kvalitních překladů ze zahraničních katalogů, bilténů a odborné literatury, bychom rádi předložili i vlastní hodnocení našich a zahraničních novinek mečíků i kosatců a to zejména formou Top Ten přehledů a také bychom rádi obnovili udělování cen a medailí Gladiris.

Podarilo se nám zkompletizovat většinu introdukcí českých i slovenských gladiolů a informovat Vás o nich na stránkách Zpravodaje. Počínaje začátkem tohoto roku i v této oblasti jsme připravili některé změny z nichž nejvýznamnější je zavedení registračního poplatku, který činí 20,- Kč za jednu odrůdu. Ve světě činí tento poplatek něco mezi 2-5 dolary a vedle příjmů z členských příspěvků a inzerátů se významně podílí na příjmovém rozpočtu společnosti.

Uvitáme jakékoli připomínky, zejména kriticky zaměřené, k naší práci a také nové náměty a články od Vás, které rádi zveřejníme. V tomto smyslu se můžete přímo obrátit na kteréhokoliv člena redakční rady Zpravodaje.

V novém roce vám přejeme pevné zdraví a mnoho radostných úspěchů jak v osobním životě, tak při pěstování květin.

Za celou redakční radu Vás

Pavel Nejedlo

VÝROČNÍ ČLENSKÁ SCHŮZE ZSO GLADIRIS 1994

Výroční členská schůze ZSO GLADIRIS se bude konat v sobotu 5. 3. 1994 ve Společenském domě v OTROKOVICÍCH s následujícím programem:

- 8.00 schůze výboru, zahájení prodejní burzy
- 10.00 členská schůze ZSO GLADIRIS
diskuse na aktuální témata
pokračování burzy.

Upozorňujeme, že tentokrát je schůze pouze jednodenní!

Ubytování si v případě zájmu zajišťuje každý individuálně. Pro orientaci uvádíme ceny za nocleh ve Společenském domě:

pokoj s koupelnou - jednolůžkový	200 Kč
- dvoulůžkový	300 Kč
- třílůžkový	350 Kč
pokoj bez koupelny, bez TV - dvoulůžkový	150 Kč
pokoj bez koupelny, TV - dvoulůžkový	170 Kč
ubytování v buňkách (bez TV, radio) - větší pokoj	280 Kč
- menší pokoj	250 Kč

Petr Mímránek

Tímto zpravodajem č. 91 uzavíráme 25 let vydávání specializovaných zpráv o pěstování a šlechtění mečíků a o činnosti naší organizace. Čtvrtstoletí je značná část v životě člověka. Za tuto dobu můžeme i bilancovat.

Během tohoto období nám mnohým prošla rukama řada nových odrůd mečíků, mnoho semenáčů a dalších druhů květin. Splnily tyto květiny naše touhy? Změnila se doba, obměnily se mečíky, vystřídali se lidé, kteří začali v dobrém úmyslu vydávat mečíkářský zpravodaj, původně pojmenovaný "NÁŠ MEČÍKÁŘ". Splnily se cíle, které byly dány při začátkách vydávání tohoto požitka milovníků mečíků? Určitě. Zpravodaj spojoval po 25 let pěstitele do jedné rodiny a informoval i ty, kteří se na činnosti organizace aktivně nepodíleli. Prostě je to náš zpravodaj, do kterého máme všichni právo přispívat a máme právo očekávat, že zpravodaj nám přinese i odpověď na naše problémy s pěstováním.

Ale nyní citujeme z NAŠEHO MEČÍKÁŘE, který měl původně červenozelenou obálku s velkým mečíkem i racky v oblacích, byl cyklostylovaný se 6 stranami a mimo organizačních zpráv obsahoval i návod na šlechtění mečíků od Dr. Griesbacha, který přeložil pan Alinče z Hořslavic a řadu dalších zajímavých příspěvků.

Zkrácená citace Jana Hrušky ze Zašové z dubna 1969, jejíž obsah je stále aktuální i po tolika letech:

" Proč NÁŠ MEČÍKÁŘ?

Život, který prožíváme, je velmi rušný a působí na celou naši živoucí soustavu a to vede člověka k tomu, aby se zabýval vedle svého zaměstnání i zájmovou činností, která harmonicky vyrovnává napětí, které u člověka vzniká. V poslední době vidíme návrat k přírodě, kde člověk nachází stále více zálib a aktivní odpočinek. Vidíme, že přibývá pěstitelů ovoce, zeleniny, ale i zahrádkářů, kteří se zajímají o květiny. Velmi široký zájem o květiny nás podnítil k tomu, abychom spojili všechny pěstitele mečíků pod jednu střechu v kroužku NÁŠ MEČÍKÁŘ při OV ČSOZS v Novém Jičíně. Od vytvoření tohoto kroužku si mnoho slibujeme, neboť si můžeme vyměňovat svoje poznatky ze svých pěstitelských úspěchů i neúspěchů, aby zkušenosti, které každý sám získá, se mohly předávat dále a aby radost z krásných a zdravých květů mečíků byla co největší. Když se nám přihlásí vážní zájemci o pěstování mečíků, budeme pro přihlášené vydávat neperiodicky časopis NÁŠ MEČÍKÁŘ, kde budeme zveřejňovat zprávy o naší činnosti."

Zpravodaj NÁŠ MEČÍKÁŘ tak začal vycházet celkem pravidelně a zpočátku řídil jeho vydávání pan Jan Pítr, který byl i mnoho let předsedou této zájmové organizace. V roce 1975 dostal zpravodaj krásnou barevnou obálku, kterou můžeme i nyní jen závidět. V roce 1982 po roční odmlce vydávání zpravodaje se této práci ujal Vlasta Novák z Hradce Králové. Zpravodaji byl dán nový formát, obsah i provedení tiskem. Název organizace a zpravodaje byl změněn na GLADIRIS. Zpravodaj ob-

sahoval mnoho fotografií, bylo upuštěno od cyklostylování. V redakční radě pracovali Miroslav Benda, Vladimír Krumpoch, RNDr. Leonard Rýznar, Josef Heroudek, Slíva a další. Zpravodaj dostal později opět novou obálku a vycházel celkem pravidelně. Za 10 let této podoby přinesl mnoho nových podnětů o pěstování mečíků i kosatců, včetně žertovných povídek od Vlasty Nováka, který po výroční schůzi v Otrokovicích 1993 onemocněl a přenechal spolu s ostatními členy redakční rady její řízení dalším. Nelze vzpomenout všech, kteří většinou nezištně přispěli k vydávání našeho zpravodaje. Vy starší, kteří máte v knihovně pečlivě uspořádané starší ročníky, jistě v nich rádi v zimních měsících listujete a hledáte inspiraci, které je ve zpravodajích nepřeborné.

Uvidíme, jaké nové odrůdy a jaké převratné metody přinese posledních několik let, které ještě schází do konce tohoto druhého tisíciletí. Nezapomeňme také na výchovu mladé mečíkářské generace a vstěpujme jí lásku k přírodě a učme ji i radosti z výsledků šlechtitelské práce.

Přejeme všem mnoho úspěchů v dalších letech zájmové činnosti.

IGA STUTTGART EXPO 1993

ing. Pavel Nejedlo, Ivo Bench

Stuttgart, hlavní město spolkového státu Bádensko-Württembergsko, město se 600.000 obyvateli, zažilo v roce 1993 dvě velké události. Ve dnech 14.-22.8. se zde konalo Mistrovství světa v lehké atletice před účastí zhruba 400.000 diváků a průběžné ve dnech 23.4. - 17.10. probíhala IGA Stuttgart EXPO 93 V. Internationale Gartenbauausstellung - V. mezinárodní zahradnická výstava, kterou navštívilo téměř 10 milionů návštěvníků z celé Evropy. IGA se koná vždy jednou za 10 let. V letech 1953, 1963 a 1973 se konala v Hamburku, v roce 1983 v Mnichově a loni tedy ve Stuttgartu pod záštitou spolkového prezidenta Richarda von Weizsäckera. Slavnostního zahájení se zúčastnil i náš pan prezident Václav Havel.

Popisovat celý areál by bylo povídaní na mnoho stránek. Tak tedy ve stručnosti. Celý areál se rozkládá na více než jednom kilometru čtverečním. Původní dva parky, které byly rozděleny silnicí, byly propojeny podchody a přechody. Tyto dva parky potom plynule navázaly na botanickou a ZOO zahradu. Tímto propojením vzniklo velké U, přesahující svojí rozlohou 2,5 km čtverečných zeleně uprostřed města.

Co všechno bylo možno na výstavě IGA vidět? Především 23 různých výstav květin, které probíhaly od jara do podzimu. Byly to výstavy jarních cibulovin, narcisů, kosatců, lilií, růží, chryzantém atd. Každá výstava trvala týden až 10 dní a plynule na ni navazovala další ve vedlejší hale. Dále bylo možno vidět ohromné množství květin - stálicice, které byly umístěny anebo vysázeny ve volné přírodě a v parcích. Přírodní i umělá jezírka a rybníčky se živými kachnami a husami, rozmanitými vodotrysky řízené počítačem, národní zahrady 22 národností ze třech kontinentů. Byla mezi nimi zastoupena také Česká republika trvalou expozicí z Brna - nic moc. Kdyby

tam byla Moravanka, čepovalo se pivo a prodávaly knedlíky byla by to ta nejdůstojnější propagace. To Rakušaní vedle veselého čepovali víno a pivo a prodávaly vuřty. A měli vždy plno.

Pěšky by zhlédnutí celého výstaviště trvalo několik hodin. Jenom cesty měřily přes 10 km a tak byly vybudovány dvě dráhy. Na první tahala malá parní lokomotiva s mašinfirou vagonky s cestujícími. Na druhé dráze dlouhé 4,6 km jezdila Panorama Bahn. Celá trať měla 5 zastávek a provoz všech 18 souprav byl plně automatizován a řízen počítačem (však jedním z hlavních sponzorů byla firma IBM). Hodinová kapacita byla 3.500 osob. Jízdenka stála 12 DM. Na každé stanici bylo možno vystoupit a zhlédnout danou několikahektarovou expozici. Nejvíce na mě zapůsobila obrovská expozice jiřin, jejichž pěstování je v Německu tradiční a jiřiny jsou zde ve velké oblibě. Velmi se nám líbily křtiny nových květin. Jedna jiřina byla pokřtěna jménem IGA-STUTTGART 93 a jedna fuchsie na WILHELMA (část parku výstaviště). Křtěna byla i jiřina STEFFI GRAF, ale bez účasti Steffi, která se omluvila. Nejlepší jiřinou byla fantastická L ANCRESE - tmavě olistěná 2 m vysoká rostlina s čistě bílými kulovitými květy (je to typ ball) na dlouhých stoncích. Podobná odrůda HONKY, kterou lehce předčí.

Po loňské návštěvě holandské Floriády, kde jsme zhlédli výstavu gladiolů, jsme si už tehdy řekli, tedy já, Jarďa Koniček a Jarďa Hrabovský, že na tyto výstavy máme. Vedly nás k tomu zkušenosti, které jsme léta sbírali v rakouském Tullnu i poznatky z výstav našich. A také skladba mečíkového sortimentu, kterou jsme na loňské Floriádě viděli. Byly zde vystavovány především holandské odrůdy a potom komerční americké např. PINK LADY, PRISCILLA, PLUM TART, HOMECOMING, JO ANN. Z holandských mě tehdy především zaujmul perfektní "černý" kultivar VIOLET QUEEN (nenechte se zmást překladem, jako základ černé je temně fialová barva). V konkurenci těchto musí naše mečíky jasně obstát. A tak jsme se přihlásili na IGU, konkrétně na výstavu se všezahrnujícím názvem "Barvy podzimu s jiřinami a vinem" konanou ve dnech 2.9. - 9.9.1993.

Samozřejmě, to by nebyli ani Němci, aby nás nejdříve nezaválili celou haldou dotazníků a formulářů. Jak tam mečíky dopravíme, kolik jich bude, kolik chceme metrů výstavní plochy, jestli se chceme zúčastnit soutěže, ve kterých kategoriích, budou-li květiny zdravé atd. Po vyplnění a odeslání nastal den D. Dvě auta naložená 2.000 gladiolů se vydala přes Prahu, Plzeň, Rozvadov do Stuttgartu. Sedm hodin cesty celkem dobře uběhlo, celní a špeditérské formality na hranicích proběhly v několika vlnách front na potvrzení "bumázok" celkem taky OK. Hlavně nebyť moc vyplašeněj. Neznalost předpisů a jazyka neomlouvá. Po příjezdu a zhlédnutí prázdné superhaly bylo nejčastěji vyslovovanou větou: "Bože, do čeho jsem to zase vlezl". Pocit bezmocnosti umocňovalo i pracovní nasazení na vedlejších expozicích. Pan architekt maďarské expozice usměrňoval a řídil práci asi deseti lidí, kteří uprostřed haly vystavěli mimořádně vinný sklípek a vysázeli vinici. Německá firma instalovala stará vinařská zařízení a začala je zdobit květinami. Litevci vložili svůj chladirenský truck a začali dláždít chodník. Angličan (ve skutečnosti v bitvě o Anglii sestřelený německý pilot) začal instalovat své dvoumetrové gladioly a jiřiny jak kopací míče, které byly obdivuhodně čerstvé. A naše mečíky už neměly skoro 12 hodin vozu. Mezi tím elegantně jezdí na vysokozdvížném vozíku asi 25 letá hezká ředitelka výstavy a vše řídí pomocí vysílačky.

Práce až do večera, potom do hotelu a brzo ráno znovu do práce. Do 15.00 muselo být všechno hotové a taky bylo. Nastalo první uklidnění. 1.800 gladiolů bylo na place ve 30 vázách, každá váza jiný druh. První se byli podívat vystavovatelé a jejich "schön", "sehr schön", "wundershön" směrem k naší expozici málo rozvžitých mečíků jsme brali tak trochu jako projev kolegiální zdvořilosti. Odpoledne museli všichni opustit halu a komise hodnotila expozice i jednotlivé exponáty a udělovala ceny. Jarďa Koniček odcestoval zpět, zůstal Jarďa Hrabovský a překladatel pan Bensch.

A druhý den ráno? U naší expozice 12 zlatých medailí a 1 stříbrná. Další den zhlédli expozici LUKON GLADS i oberbürgermeister města Stuttgartu a udělil nám "čestnou cenu" za mečíky nejlepší kvality. Byl to Manfred Rommel, syn maršála známého z dějin jako velitele Afrika Korpusu a zvaného Lišák pouště. Vystavovány byly jak naše odrůdy, tak i odrůdy amerického sortimentu. Pro účely dekorace i pro samotnou expozici byly použity i odrůdy ing. Jiřího Václavíka, dovezené přímo z polí Heřmanova Městce. Z vystavovaných kultivarů byl největší zájem o BABÍ LÉTO, KYTICI, HRADEC KRÁLOVÉ a MODRÝ PROGRAM. Tyto odrůdy vytvořily překrásné barevné panoráma jemných pastelových barev. Zlatou medaili dostala speciálně odrůda LITTLE RAINBOW (233, Koniček 1994, *Annabel x Bonnie*), která je letos introdukována v USA. Je to opravdu pěkná a vitální vícebarevná miniatura. Návštěvníci byli doslova uchváteni zelenými gladioly GREENLAND a GREEN EMERALD, pestrým LÁZEŇSKÝM KAVALÍREM a černým EBONY BEAUTY. K těm se někteří vraceli i několikrát. V čele expozice jsme vystavovali jednodlivé semenáče, budoucí introdukce LUKON GLADS. Bílý superzvlněný MERRY CHRISTMAS (400, Koviřík 93), nejzelenější jaký jsem kdy viděl MOUNTAIN MEADOW (404, Koniček 94, *Greenland x Lemon Meringue*), sametově hnědá JAKARTA (398, Koniček 94, *Copper Queen x Magic Night*) a další semenáče. Velmi pěkné byly i bílé mečíky, zejména SOVEREIGN, BIELE BAMBINO, z růžových DANA, modrých MODRÉ ESO a MODRÁ KREV. Velmi pěkná a obdivovaná byla i Václavíkova odrůda HARMONIA - vitální lilá růžová s krémovým středem, silně zvlněná.

A potom proběhlo pro nás sedm velmi perných dní. Otevírací doba 9-22 hod. A aby ta naše expozice vypadala pořád svěže dovezli jsme ještě 2x mečíky na obměnu. Heslem "I poslední den a poslední hodinu konání výstavy má návštěvník, který si zaplatil, právo vidět květiny čerstvé" a jeho stálým naplňováním v průběhu dnů jsme i jinak precizním Němcům vzali vítr z plachet. Bylo nádherné se zamíchat mezi návštěvníky a poslouchat jejich názory. Za všechny snad vykřik jedné dámy "Traumfarben!" - přeloženo jako barvy snů či snové barvy. A ještě jedna milá příhoda se nám stala. Setkání s milou paní, pocházející z jižní Moravy, která už 25 let žije v Německu. Když uviděla SNĚHOVOU ZÁVĚJ, měla slzy v očích. Jmenovala se Maryša a pozvala nás do svého podniku, menší hospůdce ve Fellbachu. Pustila nám tam dechovku a natočila Plzeň. Jinak v podniku se hraje výhradně naše muzika a vaří se speciality české a moravské kuchyně. Poslední den byla naše expozice stále jak čerstvá. Ráno jsme doplnili poslední klasy a vyměnili vodu. Podle propozic výstavy musely být všechny květinové exponáty dány do kompostu. Dopadlo to všechno jinak. Návštěvníci večer vzali naši expozici útokem, v čemž jim pomáhali i tři uniformovaní policajti. A my uklidnili jen prázdné hrnce. A pak už jen poslední stisky rukou

s našimi novými přáteli a slavnostní večeře v řecké restauraci na výstavišti - samozřejmě gyros za kytici gladiolů. Pro nás to byl konec, ale výstava od druhého dne pokračovala v dalších dvou halách expozicí ikebany a výstavou chryzantém. Byl jsem se tam mrknout při jejím hodnocení. Bylo to úchvatné. Japonská část ve stylu, jak jinak, japonských zahrad. Gejša i mohutný samuraj - to vše pouze z květů chryzantém, včetně vodopádu. Přečísané byly i samotné odrůdy všech možných skupin. Temné zelené chryzantémy ovšem tvrdily muziku. Výstava gladiolů a jirů měla skvělého následovníka.

Co ještě na závěr dodat. Hala, ve které jsme vystavovali měla rozměry 45 x 70 m, počet vystavovatelů byl 19, z toho 6 z ciziny, počet vystavovatelů gladiolů 5 a odhadovaný počet návštěvníků, kteří halou prošli asi 100.000. LUKON GLADS se rozhodně neztratil mezi takovými velikány jako firma Magyar Szóló Bortermelök Szovetsege, která vyrábí 4-5 mil. hl vína ročně a jejichž vína jsme tam všechny v dostatečném množství u jezírka s vodotryskem (uprostřed haly) otestovali a jejichž Boglari Muskotály mně chutnal nejvíce, či firma Joint-Stock Company "Svetur" z litevského Vilniusu, která má 300 zaměstnanců nebo společnost Deutsche Dahlien-Fuchsien and Gladiolengesellschaft s asi 350 členy. Vstupenka na výstavu na jeden den stála 19 DM, na celou dobu trvání výstavy 115 DM. Podle posledních zpráv celková skončila výstava finančně ztrátou. Příští IGA 2003 se bude konat v Drážďanech a to bude z Prahy po nové dálnici opravdu skok. Rozhodně se tam vypravte, LUKON GLADS bude opět při tom!

VÁPŇENÍ PŮDY

GladioGrams 1992, č. 88

Ještě asi před 10 lety jsme obvykle říkali, že pH půdy od 6 do 6,5 je pro mečíky nejlepší. Potom jsme zjistili, že vyšší pH do 7 omezuje problémy s fusariovou hnilobou hlíz. Následující diskuse je vedena tak, aby vysvětlila problémy kolem vápnění.

Jak víte, pH nebo-li půdní reakce je měřena ve stupních od 1 do 14. Při pH 7 je reakce neutrální, pod pH 7 je půda považována za kyselou. Čím nižší hodnota pH, tím více je půda kyslejší, to je nutno přičíst zvýšené koncentraci vodíkových iontů v půdním roztoku. Při pH nad 7 je půda alkalická nebo-li zásaditá.

Půdní pH má vliv na příjem živin a růst rostlin přímým účinkem vodíkových iontů a nepřímo na přístupnost přítomných toxických iontů.

Většina rostlin roste nejlépe v půdě, která je mírně kyselá, protože je více živin přístupných. Optimální pH pro většinu rostlin je v rozmezí 6,3 - 6,8. Úroveň pH 5,4 značí důležitý bod pohybu v mnoha půdách, kdy dochází k zastavení chemických procesů a rozpouštění sloučenin. Půdy s pH nad touto hodnotou mají rozdílný chemismus než půdy s pH pod touto úrovní reakce. Obsah železa, manganu, hliníku a bóru v rozpustné formě se při nižší úrovni pH dostává do toxického přebytku.

Mečíky jsou zvláště citlivé na toxicitu fluoridů. Rezidua fluoridů z fosforečných hnojiv (kombinovaná hnojiva NPK) jsou přijímána kořeny mečíků v půdách s pH nižším než 5,8, což vyvolává pálení špiček u většiny kultivarů. To je problém v půdách opakovaně hnojených po několik let.

Nízké pH a výživářské problémy, které vyplývají v kyselých půdách, jsou snadno a levně odstranitelné dodáním jemné mletého vápence nebo pro rychlý účinek dodáním vápenného hydrátu.

Vápno má příznivý účinek na fyzikální stav půdy, ale vápno není všelék. Mělo by být aplikováno pouze po zjištění úrovně pH v půdě a v porovnání s požadavkem rostliny na půdní reakci.

Když je pH příliš vysoké, místo aplikace vápna, dodáme vápník prostřednictvím sádry (sírán vápenatý), který má neutrální reakci.

Aktivní vápník vykonává mnoho důležitých funkcí v půdě a při růstu rostlin. Je výborným půdním a rostlinným stabilizátorem a kontroluje půdní pH. Vápník zlepšuje fyzikální stav těžkých půd, dodáním vápna se zlepšuje půdní struktura v kyslejších půdách.

Vápník je základním komponentem buněčných stěn a také pomáhá transportu bílkovin a sacharidů v rostlině. Má příznivý účinek na půdní biologické procesy a jeho základní forma, uhličitán vápenatý, chrání proti toxickému stavu, který může nastat v kyselých půdách. Nízká rozpustnost vápníku v půdě, zvláště v silně kyselé půdě, je obvykle znakem nízké úrodnosti. Jestliže je vápník vyplaven, ostatní živiny jsou rovněž pro rostliny nepřístupné.

V půdních testech je optimum pro vápník v rozmezí 100 až 150 ppm. Nízké hodnoty (40 ppm a méně) mohou indikovat silně kyselou půdu, přítomnost velkého množství rozpustitelného železa, hliníku nebo zinku a manganu, silný rozpad půdních minerálů vlivem počasí a nedostatek vápníku, draslíku, hořčíku nebo fosforu.

Pokud jde o hořčík, pouze malé množství je potřeba pro rostliny, ale je to jeden z nezbytných prvků výživy, je nutný pro tvorbu chlorofylu, který syntetizuje cukr a škrob. Růst rostlin je prakticky nulový, když hořčík je v nedostatku. Stabilní úroveň 5 ppm hořčíku v půdě je dostatečná.

(ppm - množství určité látky v mg obsažené v 1 kg hmoty tj. $\text{mg} \cdot \text{kg}^{-1}$)

tap

DRUHY VÁPNA A APLIKAČNÍ DÁVKY

GladioGrams 1992, č. 88

1. Kysličník vápenatý (CaO) je také známý jako pálené vápno nebo rychlovápno. Dosahuje 85-98% čistoty a je prodáváno jako jemně mletý prášek. Je to žiravina a obtížně se skládá. Pálené vápno velmi snadno přijímá vlhkost ze vzduchu a samo se v pytlí hasí. Není obvykle doporučováno pro vápnění půd.

2. Hydroxid vápenatý /Ca(OH)₂/ (hydrát vápenatý, hašené vápno) dosahuje 95-96% čistoty a je získáváno dodáním vody k pálenému vápnu. Dodává se jako bílý žíravý prášek a je špatně skladovatelný. Když je použit k vápnění, aplikuje se množství 2,4 až 4,8 kg/10 m². Může se použít také k dezinfekci.

3. Slin je přírodní uhličitán vápenatý (CaCO₃). Obvykle obsahuje malé množství uhličitánu hořečnatého a má zásaditou reakci. Aplikujeme jej v dávce 4,8 až 9,7 kg/10 m².

4. Vápenec (uhličitán vápenatý). Existují dvě důležité sloučeniny vápníku: uhličitán vápenatý a uhličitán vápenato-hořečnatý, nebo-li dolomit. Když je obsaženo málo hořčíku, je označován jako dolomitický vápenec.

Mletý vápenec je používán více než ostatní formy vápna a dosahuje čistoty 75 - 99%. Je používán pro doplnění vápníku a hořčíku, stejně tak dobře jako pro zvýšení půdního pH. Není-li jemně mletý, může být aplikován rok před výsadbou plodiny.

Následující tabulka uvádí aplikační dávky:

zjištěné pH půdy	množství vápence (kg/10 m ²) potřebné ke zvýšení pH					
	v písčité půdě		v hlinité půdě		v jílovité půdě	
	do úrovně 6,5 pH	7,0 pH	do úrovně 6,5 pH	7,0 pH	do úrovně 6,5 pH	7,0 pH
6,0	0,9	1,8	1,8	3,9	2,4	4,8
5,5	1,8	2,9	3,4	5,3	4,8	7,2
5,0	2,9	3,9	5,3	6,8	7,2	9,7
4,8	3,4	4,8	5,8	7,7	8,2	11,6

Pamatujte, že vlivy působící na hodnoty pH jsou nejdůležitějšími faktory, které podmiňují růst rostliny. Půdní pH není příčinou, ale důsledkem stavu půdy. Půdní reakce je obvykle stabilní a nedochází k rychlému kolísání, nicméně rychlé změny mohou nastat v písčitých půdách a v jílovitých půdách. Větší množství vápna je potřeba, aby se upravilo pH těchto půd a pomalu je změnilo. Je nutno spojit aplikaci vápna s pravidelnou kontrolou pH půdy.

Jestliže je dodáno příliš mnoho vápna, dosáhneme vyššího pH než je požadováno pro nejlepší růst rostlin a tím může být způsoben nedostatek přijatelného železa, manganu, mědi a zinku. Může se snižovat přístupnost fosforu a jeho využitelnost pro rostliny. Čerpání a využití bóru může být zastaveno.

Prospěšnost vápna: výživný účinek dodáním vápníku a hořčíku, odstranění nebo neutralizace toxických substancí, omezení rostlinných chorob. Fuzariové hniloby jsou omezovány při úrovni pH 6,6 až 6,9, protože zinek a další prvky, které jsou houbami požadovány, jsou při této úrovni pH pro ně méně přístupné. Půdní nitrogenní bakterie a další mikroorganismy příznivé pro výživu rostlin jsou podporovány vápnem a optimálním pH. Tato úroveň také zvyšuje přístupnost základních rostlinných živin pro rostliny.

tap

Na jaře roku 1993 jsem mohl vyzkoušet rychlení mečíků za účelem získání řezaných květů v časových termínech, kdy v běžných venkovních kulturách ještě nekvetou. Cílem bylo zlepšit ekonomický efekt brzkým prodejem květů. Bylo mi jasné, že nejsem první, kdo rychlení mečíků dělá a tak jsem se snažil sehnat literaturu a rady. Na základě informací, které jsem získal, jsem připravil předběžný postup. Můj článek o rychlení mečíků zřejmě nepřinese žádné převratné poznatky, ale předpokládám, že může být pro některé užitečný.

Nejranější termin výsadby pro rychlení mečíků se doporučuje koncem února v případě, že se bude přitápět. Pro ještě časnější výsadby je již nutné počítat s umělým osvětlením. Mečíky vyžadují vedle vláhy, tepla, správné výživy i dostatek světla. Při jeho nedostatku se mečíky vytahují a květní klasy se kroutí. Nepříznivý vliv nedostatku světla proto redukuje snížením dávky dusíku a snížením teplot, což se ale projeví negativně prodloužením vegetační doby. Nákup osvětlovacích výbojek a cena elektrické energie za přisvětlování by vycházela velmi vysoko, proto jsme od tohoto ustoupili. Také vyhřátí půdy ve skleníku o rozměrech 60 x 15 m v zimním období na teplotu vyšší než 12 °C není v dnešní době levná záležitost.

K rychlení se použily hlízy jednoleté o obvodu do 6 cm a hlízy dvouleté o obvodu 10 až 14 cm. V každém případě byly mnohem lepší hlízy dvouleté a s větším obvodem, protože jednoleté měly značně zpožděnou vegetaci. Při venkovním pěstování není tento rozdíl tak viditelný, ale do skleníku k rychlení v žádném případě nedoporučuji mladou jednoletou sadbu.

Rozborem je třeba zjistit, do jaké půdy budeme sázet. Rozbor mi udával až dvojnásobné množství základních živin N, P, K a dostatek bóru a manganu. Ve skleníku je velmi důležité zjistit rozborem i stupeň zasolenosti půdy. Tento faktor může být rozhodující pro úspěšnost pěstování. V mém případě byla naměřena hodnota zasolení 1,5 a to bylo již nepřijatelné. Několicke násobným důkladným proplavením půdy se podařilo zasolenost snížit na přípustnou hranici 0,5 a současně se odplavil do spodních vrstev i přebytek dusíku.

Hlízy k rychlení je potřebné tepelně preparovat po dobu 4 až 5 týdnů před výsadbou za dodržení teploty 25 až 28 °C. Preparujeme je v temné místnosti, vybavené elektrickými akumulacími kamny s automatickým regulátorem teploty. Hlízy uložíme do bedýnek v jedné nebo max. dvou vrstvách tak, aby rašící výhony mohly rovně růst. V této místnosti je potřebné udržet mírnou vlhkost vzduchu, ale jen do té míry, aby hlízy nezačaly vyražet kořinky. Potřebujeme pouze probudit kořenový věnec, který má být schopen po vysazení rychle vytvořit primární kořenový systém. Při preparaci jsem očekával, že spící očka se rychle probudí a začnou vyháňat dlouhé "kly", ale nestalo se tak. Výhony narostly jen u některých hlíz do délky 2 až 4 cm. V posledním týdnu preparace výhony nepřirůstaly vůbec, zřejmě pro nízkou vlhkost vzduchu. Několik hlíz jsem na zkoušku navlhčil a ty během 3 dnů vytvořily dlouhé kořeny. Byla to známka toho, že hlízy jsou připraveny k výsadbě do půdy.

Podle některých praktik se předpokládá vysazení preparovaných hlíz do hrnků a následně zakořenění při teplotě 18 až 20 °C. A teprve po 14 dnech je lze vysadit do skleníku volně. Při množství hlíz, které jsem vysazoval, to nebylo prakticky možné a je škoda, že jsem alespoň několik mečíků na zkoušku nenahrnoval. Držel jsem se pravidla, že bude lepší, když mečíky budou kvést trochu později, ale budou rovné a prodejné, než když budou velmi uspišené ale pokroucené a neprodejné. S přisvětlováním jsem nemohl počítat.

Preparované hlízy je potřebné před výsadbou mořit v insekticidu za účelem zničení trásněnky mečíkové. Můžeme také za tímto účelem vystříkat preparační místnost ACTELLICem 50, ale rychlejší a spolehlivější je moření v přípravku AMBUSH, který trásněnku na hlízách spolehlivě zničí v koncentraci 0,1%. Moříme tak, že plastikové bedýnky s nakličenými mečíky ponoříme do vany s roztokem insekticidu asi na 5 min, mořící roztok by neměl být studený. Před mořením hlízy prohlédneme, někde odloupeme slupku a kontrolujeme, zda nezačínají poškození houbou Fusarium sp. Všechny hlízy se známkami napadení spálíme. Při preparační teplotě má Fusarium sp. optimální podmínky k šíření a infikované hlízy jsou proto zjevně poškozeny. Vyřadil jsem asi 5% hlíz a současně jsem mořil hlízy jak proti trásněnce, tak i fungicidem SPORTAK 45 EC o koncentraci 0,4%. SPORTAK 45 EC je jedním z přípravků, který dokáže různé druhy fusarióz redukovat a působí i proti dalším chorobám. SPORTAK 45 EC je vhodný pro moření tulipánů, narcisů, hyacintů i amaryllisů. Moření má provádět osoba, která je proškolená a má povolení k zacházení s přípravky na ochranu rostlin od místní hygienické stanice.

Dále upozorňuji na použití herbicidů, protože skleníky bývají značně zapleveleny. Použil jsem SYNFLORAN 48 v množství 2 litry na hektar. V průběhu vegetace jsem použil DOSANEX, který značně omezil zaplevelení. Je možné, že použití SYNFLORANu 48 prodloužilo vegetaci o několik dnů, což však nemohu potvrdit.

Vysazoval jsem do dvourádků 25 x 60 cm, na jeden metr čtvereční plochy asi 60 až 80 hlíz. Hloubka výsadby byla asi 10 cm, což je pro rychlení značně hluboko. Bylo to kvůli tomu, abych nemusel klasy vyvazovat nebo síťovat. Nevýhodou hlubšího sázení bylo to, že hlízám bylo chladněji než při mělké výsadbě, ale na druhou stranu se mohl dodržet lepší závlahový systém. Na závlahu bylo možno používat s výhodou vlažnou vodu. Zaléval jsem poprvé velmi důkladně do otevřených brázd a pak ve 14-ti denních, později v týdenních intervalech. Půda ve vytápěném skleníku rychle vysychá a při mělké výsadbě by bylo nutné mnohem častěji zalévat, což by značně podpořilo zaplevelení a omezilo kypření.

Mečíky jsem sázel ve třech termínech a to: 10. února, 20. února a 1. března. Mečíky vysázené 10. února byly jen o 5 dní dříve v květu než výsadba v březnu. Proto je nutné zvážit, nakolik se vyplatí vytápět skleníky o celý měsíc dříve, když urychlení je pouze o několik dní.

Teplota půdy v únoru se pohybovala v rozmezí od 8 do 11 °C a na požadovaných 12 °C se jí nepodařilo vyhrát. Ve skleníku teplota vzduchu kolísala mezi 10 až 13 °C ráno a v poledne mezi 20 až 22 °C. První mečíky začaly vylézat ze země 22. února. Konec února byl chladný, sněžilo a stále bylo zataženo. Muselo se hodně přitápět, aby teploty zůstaly aspoň na minimu. V prvním týdnu března se ukázaly první špičky me-

číků z výsadby 20. února. Tedy velmi brzy, ale následný růst byl však velmi pomalý. Březen byl slunečný, ale dosti větrný, koncem měsíce bylo většinou polojasno. Ranní teploty ve skleníku byly 10 až 12 °C, koncem měsíce 15 až 17 °C a teprve tehdy začaly mečíky znatelně růst. Odpolední teploty při slunečném počasí stoupaly velmi rychle nahoru až na 25 °C, kdy bylo nutné větrat a teplotu hlídat. Koncem měsíce března měly mečíky již výšku 30 cm i více a tehdy jsem je přihnobil na list FERRONATEm, který obsahuje železo. Jinak nebylo při rychlení použito žádné hnojivo, ani před výsadbou ani při pěstování, protože rozbor půdy ukazoval na značný přebytek fosforu a draslíku. 25. března napadl sníh a značně se na několik dnů ochladilo, ranní teploty ve skleníku i při vytápění klesly na 8 až 9 °C. Začátkem dubna však přišlo oteplení a slunečné dny, kdy se skleníky během dne značně přehřívaly a bylo nutné celý den větrat. Mečíky začaly rychle růst do výšky, u země byly slabé a nejevily vůbec náznaky kvetení. Toto poznáme omakem lodyhy u země, kde je možné nahmatat tvořící se klas. Koncem dubna a především v květnu jsem stále bojoval s vysokými teplotami, skleníky se během dne přehřívaly až na 35 °C a více, i při plném otevření všech oken a dveří teplota neklesala. Nepoužil jsem doporučené stínění, protože skleníky měl pórovité a matné sklo. Došlo pouze k popálení několika vrcholů klasů a to jen u některých semenáčů. Snažil jsem se, aby světlo bylo co nejvíce. Kdyby však skleníky měl čiré sklo, jistě by došlo ke značnému poškození a popálení vršků klasů. Očekával jsem, že budu rezat první mečíky na Svátek matek, ale to se nezdařilo. V tuto dobu by jistě finanční efekt za rychlené mečíky byl dobrý. Koncem dubna a počátkem května bylo pro mečíky kritické období, kdy značné narostly do výšky. Lístky sice měly zdravou zelenou barvu, ale byly nepřirozeně vytáhlé vlivem vysokých teplot. Proto na radu pana Jindřicha, který mě navštívil, jsme zastavili ranní přitápění a otevřeli jsme skleníky i v noci. Mečíky zabrzdlily růst a postupně zesílily, čímž se vegetace a kvetení značně opožďovalo, ale zachránila se kvalita klasů natolik, že se nemusely vyvazovat a nekroutily se - až na několik výjimek. V posledních dnech měsíce května vykvetly pouze rané holandské odrůdy ANGIE a ATILLA, které měly perfektní dlouhé klasy, ale měl jsem k rychlení použito jen několik hlíz těchto odrůd. První kvetení mečíků začalo 13. května, kdy jsem uřezal prvních 10 dlouhou očekávaných klasů. 17. května to bylo již 50 mečíků, 20. května 150 mečíků a 25. května 200 klasů. Řez mečíků probíhal každodenně, mečíky uřezané v sobotu a neděli se ukládaly do chladírny. 1. června bylo již sklizeno 350 mečíků, 3. června 400 mečíků, což byl vrchol kvetení, který trval asi týden. Mečíky z malých hlíz dokvětaly až do konce června.

K výsadbě jsem použil směs amerických odrůd, včetně semenáčů, dále odrůdy MODRÝ PROGRAM, ČERVENÝ KRÁL, KYTICE, JO ANN a některé odrůdy holandského původu. Nejlépe se osvědčily pro rychlení rané holandské dlouhoklasé odrůdy typu Gladiolus nanus: ANGIE, ATILLA, VANILLA a nízký CHARM. Velmi se osvědčil MODRÝ PROGRAM, KYTICE a JO ANN kvetly o něco později. Prodejné nejžádanější byl ČERVENÝ KRÁL. Při rychlení byla vegetační doba celkově delší, asi o jednu třetinu proti délce vegetace ve venkovní kultuře.

Ekonomické zhodnocení bylo nejdůležitějším aspektem celé akce. První mečíky na tržišti ve Zlíně byly v březnu z dovo-

zu, zřejmě z Izraele nebo Brazílie a stály až 20 Kč za kus. Bylo dovezeno jen velmi malé množství a později jsem mečíky z dovozu nikde neviděl. Hlavní kvetení našich rychlených mečíků přišlo v nevhodném termínu. V druhé polovině června byl malý zájem o řezané květy, protože byl velký dovoz jiných levných květin z Holandska. Proto se muselo jít s cenou mečíků značně dolů. Také nevýhoda byla v tom, že naše ceny prodejcem byly o 30 až 50% nižší než za jaké se mečíky prodávaly přímo na tržišti nebo v obchodech. Produkce řezaných květin vypěstovaných u nás při velmi nákladném otoku je prakticky nezisková. Vyplatilo by se urychlení speciálních holandských odrůd s termínem kvetení koncem května a také urychlení s termínem kvetení začátkem července, kdy zájem o mečíky vzrostl. My jsme již v této době mečíky neměli. Začátkem července již však na poli kvetla naplno holandská odrůda ATILLA, takže se zamysleme nad tím, jak potřebné budou tyto speciální velmi rané odrůdy pro budoucnost.

S kulturou mečíků jsem vysadil do skleníku i *Liatris spicata* - šuškardu. Tato hliznatá květina vytváří tvrdé odolné hlízy, ze kterých kvete 8 až 12 klasů nebo řečneme květních palic. Může být v barvě fialové, ale i vzácněji bílé. *Liatris* z urychlení byl mnohem ekonomičtější zhodnocen, protože stále držel cenu nad 10 Kč po celý červen a byl i dost žádaný. Tato květina je opravdu odolná, lehce se pěstuje a dá se snadno namnožit z výsevu, protože tvoří hodně semen. Kvete potom druhým rokem. Hlízy šuškarďy přezimujeme společně s mečíky, ale zasypeme je v bedně rašelinou, aby se neseschly. Šuškarďa je velmi dobře ekonomicky zhodnotitelná i jako venkovní kultura. Může se vysadit i v pozdějším termínu pro získání květů v září.

JAK VZNIKL MODROVOUS

Lubomír Rýpar

Vyšlechtit silně zvlněnou a voskovou tmavě fialovou gladiolu je sen snad každého, kdo si jen přičichne ke kouzlu křížení a tvorbě nových mečíkových jedinců. Je tedy celkem přirozené, že i mě tato touha zpočátku neustále pronásledovala.

Mým prvním odrazovým můstkem k dosažení tohoto cíle měl být MODRÝ PROGRAM. Bohužel, jeho špatně vyvinutá blizna nevěstila nic dobrého a obavy se časem potvrdily. Protože nedošlo k oplodnění ani v jednom případě, pokusil jsem se v příštích dvou letech v praxi využít rady přítele Rýznara, kterou okrajově pronesl na jedné přednášce o šlechtění na VČS. Žiletkou jsem odřízl bliznu a na zbylý pahýl nanesl pyl. Rovněž jsem řez ovlhčil kapkou 5% roztoku cukru, později medu a do toho jsem nanášel pyl. V 5% roztoku sacharózy je pylové zrno schopno vyklíčit a dorůst do největší vzdálenosti. Všechna tato křížení skončila rovněž nezdarem. Přirozené se tato metoda setká s úspěchem jedině tehdy, když je příčinou sterility neprůchodnost bliznou. Je-li závada přímo ve vajíčku, není na ni léku. U těchto mechanismů není velký rozdíl mezi rostlinou, zvířetem či člověkem.

Zároveň jsem MODRÝ PROGRAM používal jako otce, ale ani v tomto případě jsem se nedočkal pozitivního výsledku. Většinou byly semenáče velmi světlé, nekvalitní s velmi krátkými nákvěty. Pokud se objevil některý tmavší, vždy byly úplně hladké a měkké.

Pak jsem získal Poláčkovo MODRÉ ESO a provedl s ním stejná křížení jako s MODRÝM PROGRAMEM na matky BLUE ISLE, BLUE CONQUEROR, BLUE VIOLET a ASTRO. Navíc jsem opylil MODROU KREV a teprve u ní jsem se dočkal příjemného překvapení. Spojení s MODROU KRVÍ se nadmíru vydařilo, ze 67 semenáčů bylo asi 10 na slušné úrovni, ty jsem ani neoznačoval, tři si však ponechaly barvu matky a zvlnění i vosk otce. Dva semenáče jsem během testování musel vyřadit pro ztrátu vitality, jeden se však našťásti udržel a dostal jméno MODROVOUS (pozn. red.: 386 MODROVOUS Rýp 91 LM).

Dočkal jsem se však s ním stejného zklamání. Za tři roky trpělivého opylování jsem nezískal ani jedno semínko i přesto, že má bliznu dobře vyvinutou. Jako dárcu pylu se mi podařilo jej spojit s kultivary BLUE PACIFIC a KANALOA. Selekce semenáčů z těchto křížení mne však teprve čeká.

SPECIÁLNÍ 23. VÝSTAVA MEČÍKŮ V NEMYČEVSI

Stanislav Podoubský

O horkém víkendu, ve dnech 14. - 15. srpna 1993, se konala v Nemyčevsi již po třiatřicáté překrásná speciální výstava mečíků. Zdejší ZO ČZS Nemyčevse-Vitiněves, organizace s 30 roky aktivní činnosti, připravila podivnou nejen pro milovníky květů. Téměř dvě tisícovky návštěvníků mohlo obdivovat doplněk výstavy, karlovarský porcelán Marie Reslerové z Libáně, keramiku Růženy a Jiřího Mlavcových z Drštěkryj z platených deček Marie Pilné z Nemyčevse. Obohacením byl prodej karlovarského porcelánu, bylin a čajů, tuzemské a zahraniční kosmetiky firmy *Salvia* a *Belis* z Valdic.

I v tomto roce bylo uspořádání výstavy velice náročné především po finanční stránce. Díky sponzorům, milovníkům nádherných květů, se výstava mohla uskutečnit.

Tradičně vysokou úroveň měla i v letošním roce výtvarná stránka výstavy, kterou vytvořily citlivé ruce zkušených aranžérů K. Čížkové a M. Vystrčilové z Kopidlna. 30 kusů nádherně vázaných aranžmá a 6 obrazů ze suchých květin doplnilo nádhernou směsici barev květů mečíků a samostanou expozicí jirín.

Květy mečíků vystavovalo 12 vystavovatelů, kteří ve svých expozicích ukázali 720 květů ve 464 odrůdách. Nejlepší květy byly oceněny 42 cenami, z toho 12 prvních, 21 druhých a 9 třetích cen. Vyhlášen byl i nejlepší bílý mečík.

Pořadatelé v letošním roce přišli s novinkou, anketou návštěvníků o nejlepší květ mečíku a nejlepší expozici. Po vyhodnocení bylo konstatováno, že anketa nesplnila očekávání, návštěvníci jí nevěnovali patřičnou pozornost. Vraceno bylo pouze 88 anketních lístků.

Výsledky ankety návštěvníků

Nejlepší expozice	1. Stanislav Podoubský	33 hlasů
	2. Jiří Šulc	16 hlasů
	3. Libuše Jampilková	12 hlasů
Nejlepší květ	1. BOMBAJ	9 hlasů
	2. BÍLÝ MOTÝL	7 hlasů
	3. COUNTRY LILAC	5 hlasů
	SILVER WEDDING	5 hlasů

Vyhodnocení nejlepších květů odbornou porotou

Nejlepší bílý květ	BÍLÝ MOTÝL	Šulc J.	
I. cena	BOMBAJ	Šulc J.	
	COUNTRY LILAC	Šulc J.	
	BARDEJOVSKÁ VÍLA	Šulc J.	
	OSCAROV POMNÍK	Šulc J.	
	RŮŽOVÝ TRPVT	Šulc J.	
	IMPERÁTOR	Kochan J.	
	SILVER WEDDING	Jampilková L.	
	KYTICE	Jampilková L.	
	VIRTUOS	Podoubský S.	
	KYTICE	Podoubský S.	
	DONNA MARIA	Pilař V.	
	OSCAR	Kunst J.	
	II. cena	FRIEDEN	Šulc J.
		SVIETIVÝ OSCAR	Šulc J.
OLINKA		Šulc J.	
MILINKO BERNÝ		Nová M.	
WHITE PROSPERITY		ZD Křečkov	
DANA		Kochan J.	
ULYBKA GAGARINA		Jampilková L.	
MAJÁK		Podoubský S.	
RAMONA		Podoubský S.	
CONTESSA		Podoubský S.	
IDAHO ROSE		Podoubský S.	
BABÍ LÉTO		Podoubský S.	
CARRARA		Podoubský S.	
BOMBAJ		Pilař V.	
ČERVENÝ PARAFÍN		Pilař V.	
PEŘEJE		Vošvrda J.	
DRIFTWOOD		Vošvrda J.	
RUFFLED BLAZE		Červinka J.	
BERLEW		Červinka J.	
BENÁTSKÉ ZRKADLO		Kunst J.	
SHELL PINK		Kordík J.	
III. cena		OLINKA	Škaloud V.
		FRAGRANT HYBRID	Červinka J.
	GAY FESTIVAL	Kunst J.	
	ABBIE	Kunst J.	
	SAPPA INKA	Jampilková L.	
	MORÁVIA	Jampilková L.	
	MODRÉ ESO	Jampilková L.	
	BRONZOVÁ SOCHA	Podoubský S.	
	DONNA MARIA	Podoubský S.	

A co říci na závěr? Lze jen konstatovat, že výstava byla zdařilá po všech stránkách, hlavně kladně hodnocena návštěvníky i odbornou veřejností. Věříme, že pochvalné zápisy do pamětní knihy i na listcích ankety budou dobrou injekcí pořadatelům do dalších let a že tradici pořádání těchto výstav neporuší a budou v nich pokračovat.

HODNOCENÍ MEČÍKŮ V USA ZA ROK 1993

Petr Mímránek

Protože právě přišel nový biletin NAGC od přítele Petra Welcenbacha, nedá mi to, abych neinformoval o nových hodnocených novinek mečíků, které měl v roce 1993 na starosti Mike Wagner. TOP-TEN SELECTIONS bylo vytvořeno na základě hodnocení, které dělali E. Otto, B. Sprinkle, D. Selinger, M. Schrimpf, L. Kochevar, M. Labrum, H. Pletcher, J. Cox, L. Hoon, R. Charlebois, Cliff a Doris Hartline.

V USA bylo v roce 1993 celkem 38 regionálních výstav, na kterých bylo provedeno hodnocení klasů odbornou porotou. Myslí si, že naše organizace by měla být schopna zorganizovat alespoň 2 regionální výstavy, kde by se provedlo hodnocení výstavních exponátů.

Výsledky TOP-TEN SELECTION jsou pro rok 1993 následující:

Na prvním místě je SAILOR'S DELIGHT 445 Bates 92, která získala 70 bodů a hlasovali pro ni pan Labrum, Hoon a Pletcher. Na druhém místě je WHITE ICE 300 Jones 87 a to v těsném závěsu se 68 body. WHITE ICE stavi nejvíce pan Cox, Selinger a Wagner. Pan Sprinkle a Hartline dali nejvíce bodů odrůdě ICE CAP 400 Carnefix 81, která je třetí se 61 body. Dále následuje CLARENCE'S CHOICE, kterou nejvíce cení prezident NAGC pan Kochevar. Na dalším místě se umísťuje PARADE, které je 23 let, pak následují ANNA LEORAH, FLORENCE C, CLARENCE, KRISTIN a ZEPHYR. Celkem bylo hodnoceno 44 odrůd, odpadají odrůdy DRESS PARADE, DRAMA. Vysoké hodnocení nové odrůdy KING OF THE HILL 500 Otto 93 panem Ottem nepomohlo k jejímu zařazení mezi 10 nejlepších, snad příští rok.

Dále následuje hodnocení TOP-TEN (nejlepších 10) - výběru z posledních 5 let. Zde opět vyhrála SAILOR'S DELIGHT, čímž si tato odrůda opravdu dobře stojí jako novinka roku 1992. CLARENCE'S CHOICE 435 Brasher 93 je na druhém místě a tak se stává nejspěšnější introdukcí roku 1993. Na dalším pořadí figurují ANNA LEORAH, FLORENCE C, CLARENCE, MELODY, KRISTIN, PEACE, GOLDEN GLORY a ANTIQUE LACE.

Dovolují si k tomu přidat svůj osobní názor na některé odrůdy, které jsem měl možnost vidět ve své zahradě. SAILORS' DELIGHT jsem měl virózní a tak její hodnocení pro mne odpadá, ale zřejmě to bude perfektní klas pro výstavy a jistě se budou o tuto odrůdu zajímat především pěstitelé, kteří se v USA zaměřují na výstavy. Já osobně považuji za nejkrásnější odrůdu WHITE ICE, kterou jsem získal bez virózy a skutečně nemá

konkurenci. Rovněž velmi krásné jsou další bílé, FLORENCE C a KRISTIN, která by měla být již u nás dostatečně namnožena u firmy LUKON GLADS. Jako velmi krásná se jeví ve žluté barvě GOLDEN MELODY, ale podle mne dokonalejší klas v této barvě má zatím TESORO. ANNA LEORAH je barevně zajímavější než PARADE. U všech odrůd, které pěstujete, si dávejte pozor na virózy, protože nemocné rostliny vám nikdy nedají perfektní klasy. Přísný výběr je nutný. Žádná červená odrůda se mezi prvních deset nedostala, ale já myslím, že tuto šanci má RED ALERT 454 Lull 93, která měla u mne skutečně perfektní klas.

Nyní přejdeme k miniaturám, ze kterých je u mne nejoblíbenější SHAWNA nejen pro krásný výstavní klas, ale dokonce i pro barvu, červenou s velkým modrofialovým okem. V TOP-TEN MINIATURE 1993 získala nejvyšší hodnocení odrůda TRACY 247 Kochevar 84 s 83 body, čímž suverénně vede před SHAWNA 156 Cox 91 s 61 bodem. Na dalších místech se umísťují BLACK LASH, HAPPY TIME, CHRIS, DAVE'S MEMORY, CAROL LEE, BLESSING, AMBROSIA a JAYVEE.

TOP-TEN je především záležitost prestižní, ale i komerční, proto zřejmě každý rok je toto hodnocení přiděleno jinému hodnotiteli.

V biletinu je dále hodnoceno mnoho semenáčů, které jsou uvedeny pro rok 1994 a to od šlechtitele Dicka Batese: 8988 DICK'S DELIGHT (Dickovo potěšení) 445, 27 puků, svítivé červená barva s bílým okem. Zřejmě bude uvedena u firmy SUMMERVILLE, pan Bates již nežije. V roce 1993 zemřel významný šlechtitel mečíků Doc Jones ve věku 73 let. Byl autorem WHITE ICE, DAPPER DAN, RUFFLED VELVET, OKOBOJI BELLE a PERFECTION. Děle jsou pod čísly uvedeny odrůdy Carla Kluteyho, Alexe MacKenzieho, Boba Sprinkleho a dalších a také odrůdy, které byly barevně předem představeny na zadní straně katalogu firmy SUMMERVILLE. Pocházejí ze šlechtitelské kuchyně pana Pletcher. Zvlášť vyniká semenáč CP 88-20-53, která má kód 466, tmavě růžové barvy, 28 puků s 10 otevřenými květy. Uvidíme, zda bude letos uveden.

Velkokvěté SYMPOSIUM má na starosti William James Owen II., který jej zpracovává na počítači. Nejvyšší ocenění - TOP RATED- pro odrůdy introdukované v roce 1993:

Výstavní odrůdy	body	Dekorační odrůdy	body
366 ANTIQUE ROSE	32	366 ANTIQUE ROSE	31
425 HI-LITE	29	425 HI-LITE	20
435 CLARENCE'S CHOICE	22	533 INDIAN SUMMER	17
533 INDIAN SUMMER	21	493 OBSESSION	15
493 OBSESSION	20	466 ROSARIO	14
401 FRENCH SILK	16	454 RED ALERT	13
495 MANITOU	15	435 CLARENCE'S CHOICE	10
542 PINK SKY	15	456 BRAVISSIMO	10

Zvítězil James Martin s ANTIQUE ROSE, která na fotografii má 23 puků a 8 otevřených květů.

Následuje TOP TEN všech dob a ve skupině výstavních odrůd zvítězil SAILOR'S DELIGHT. Na dalších místech jsou PULCHRITUDE, HIGH BROW, PEACE, MILEESH, ZEPHYR, TESORO, PARADE, DRAMA a na konci WHITE ICE. V dekorativních odrůdách je na prvním místě BAMBINO následované RUFFLED PETTICOAT, PULCHRITUDE, MILEESH, ORCHID REVEL, HIGHSTYLE, EBONY BEAUTY,

SABRE, ANNA LEORAH a HIGH BROW. Hodnocení je doplněno komentářem mnoha pěstitelů, kteří do tohoto SYMPOSIUM přispívají. Jsou opěvovány odrůdy KING OF THE HILL, AUBREY LANE, TANTASTIC a další. Toto hodnocení je výsledkem názoru mnoha amerických pěstitelů, takže je pohled na některé odrůdy značně odlišný od konzervativních specialistů - odborníků. Nelíbí se mi, že WHITE ICE je zde stavěna na poslední pozici i když musíme zvážit, že odrůdy, které jsou v popředí před touto kráskou, jsou též dokonalé. Především MILEESH, krásný hnědák s neobyčejně perfektním klásem, perfektní PEACE, která byla u mne skutečně super a též PULCHRITUDE, která je obdobou naší RADYNE ovšem v bledších barvách a s velmi dlouhým klásem. PULCHRITUDE jsem musel vyřadit pro virózu, což mi potvrdil i přítel Šaran. Nezbyvá než ji objednat znovu. Problém viróz je skutečně bolestná záležitost, zvláště pokud obdržíme drahou novinku již nemocnou. V tomto ohledu doporučuji nákup od firmy Ed. Squirese z Utahu, kde bud věnují zdravotnímu stavu velkou pozornost nebo dobrý zdravotní stav souvisí s tvrdým podnebím Utahu.

Dále v biletinu NAGC je uvedena tabulka odrůd, které získaly ocenění na výstavách v USA a Kanadě. Je zde zařazeno 85 odrůd, ale uvedu jen prvních 30 a to bez udání počtu získaných Grand Champion. Tabulku sestavil Richard Click ze státu Illinois.

1. WHITE ICE	16. TESORO
2. PARADE	17. PEACE
3. ICE CAP	18. MILEESH
4. PINK FLARE	19. ZEPHYR
5. DRAMA	20. COLONIAL ROSE
6. HIGH STYLE	21. FLAURA BELLE
7. SAILORS' DELIGHT	22. PULCHRITUDE
8. ANDY O.	23. CAROL LEE
9. THE QUEEN	24. RAJAH
10. TRACY	25. INCOMPARABLE
11. CANDICE	26. AMBROSIA
12. HAPPY TIME	27. SOCIALITE
13. TOMMY O.	28. SUMMER ROSE
14. GOLDEN PRINCE	29. ANNA LEORAH
15. DAVE'S MEMORY	30. QUEEN'S BLUSH
	31. PINK LADY

Velmi zajímavé je GLAD REVIEW 1993 (posouzení mečíků) od H. Edwarda Fredericka ze státu Illinois. Frederick píše, že počasí léta 1993 bylo nejhorší za 41 roků, co pěstuje mečíky. Místo průměrných 60 cm srážek spadlo 100 cm a z toho v červnu 25 cm. Byly to doslova vodopády deště. Část brutu, kterou pěstoval v nefumigované půdě, shnila v důsledku studeného a deštivého počasí během června. K hodnocení měl vysazeno 24 introdukcí z roku 1993, 17 introdukcí roku 1992 a 11 odrůd z let 1991 a 1990. Mnoho z nich nepřežilo, protože byly zničeny fusariem a vlivem velkého množství srážek. Nové semenáče a 1500 hlíz ze semen nevytvorily pěkné hlízy. Podobně špatně dopadli i pěstitelé v jeho oblasti. Záhony se musely zakrývat fóliemi a mečíky vyvazovat k hůlkám. "Přes to všechno nám udělaly radost dvě nové introdukce pana Eversona, LITTLE RED BIRD 152 a CREAM DE MINT 202. Tři nádherné introdukce OBSESSION 495 Labrum, RED ALERT 454 Lull a FRENCH SILK 401 Kochevar obstály na mém poli nejlépe. Musíme udělat mnoho

práce, abychom problém fuzária vyřešili, protože dát 5 \$ za jednu hlizu a nezískat ani květ se nevyplácí. Je to jistě složitá otázka i pro vás," píše pan Frederick.

Výsledky hodnocení podle pana Fredericka:

Velkokvěté odrůdy	Miniatury
1. PHYLLIS M Lull 90	1. BLACK LASH Frederick 76
2. WHITE LIGHT Wells 92	2. NICHOLAS Frederick 90
3. SAILORS' DELIGHT Bates 92	3. MYRILYN RUTH Everson 92
4. DAYDREAMER Lull 92	4. FIREFLY Hothem 92
5. RED ALERT Lull 93	5. LITTLE RED BIRD Everson 93
6. AUBREY LANE Sprinkle 91	6. TRACY Kochevar 84
7. CLARENCE Brasher 90	7. CREAM DE MINT Everson 93
8. KRISTIN MacKenzie 90	8. BLUET Klutey 89
9. OBSESSION Labrum 93	9. SHAWNA Cox 91
10. FLORENCE C Cartmell	10. ANITRA Schmits 93

Pan Frederick popisuje jednotlivé odrůdy a uvádí, proč se mu líbí. Odrůdy pana Eversona jsou primulinusy z Anglie a též odrůda ANITRA je z Anglie. Je to semenáč z BLACK LASH.

PĚSTUJME LILIE !

ing. Pavel Nejedlo

Bohužel pěstování mečíků zaznamenává ve světě, ale i u nás povážlivou krizi. Klesá nejenom absolutní objem osázených ploch, ale zejména se zmenšuje podíl mečíků ve světovém trhu s řezanými květinami a hlízami. Vždyť například ještě před 30 lety jsme mohli najít v bilténech NAGC přes 30 firem, které nabízely formou inzerátů kvalitní mečíky. Dnes je jich sotva 10 a z toho téměř polovina ze zahraničí. Je to přímý důsledek silného holandského tlaku na trhu s květinami ničící rozmanitost široké nabídky kultivarů a vnucování určité uniformity v podobě osvědčených a málo náročných druhů namnožených v obrovských porcích jako důsledek vysoké rentability a produktivity práce. V neposlední řadě také jako následek vzrůstu významu lilii na trhu s květinami.

Když v polovině století majitel firmy Oregon Bulb Farm Jan de Graaff položil základy moderních lilii a Americká liliiová společnost začala pomocí svých bilténů a propagačních materiálů razit heslo "Pěstujeme lilie" (Let's Grow Lilies) málokdo tehdy tušil, jakého významu se lilie jednou dočkají. Lilie se začaly ve velkém pěstovat, množit a šlechtit, později pronikají jako významná řezová květina na květinové burzy. Je potěšující, že vedle tradičních anglofonních zemí se významně na rozvoji a propagaci lilii podílelo i Československo, o čemž svědčí nejenom mnoho vyšlechtěných a ve světě uznávaných odrůd a řada uznávaných odborníků, ale také konání části VI. světového liliářského kongresu u nás v roce 1989. Dá se předpokládat, že plánované konání tohoto kongresu v roce 1999 se opět z části bude odehrávat u nás a v Polsku. V České republice jsou dvě organizace, které sdružují milo-

vníky lilii. Na Moravě je to Liliář, v Čechách Martagon. Obě organizace pravidelně zabezpečují výstavy, pro své členy pořádají burzy, přednášky i aukce a prostřednictvím svých obsáhlých zpravodajů (4x do roka) informují své členy o aktuálním dění v liliářském světě i u nás doma. 18 pěstitelů z České republiky je členy Severoamerické liliiové společnosti (NALS). Velmi agilní jsou i liliáři sdružení v Iris Hlučín, kteří pořádají vlastní výstavy nebo se jich zúčastňují v Polsku, kde má pěstování lilii tradici a vynikající výsledky. S Iris Hlučín jsme navázali spolupráci a vzájemně si vyměňujeme zpravodaje.

Protože stále více ortodoxních mečíkářů začíná pěstovat a šlechtit lilie a protože mezi našimi pěstiteli je i řada erudovaných liliářů, chtěl bych se v krátkém seriálu problematice lilii hlouběji věnovat. Graaffovo dělení lilii do 9. skupin podle botanické příbuznosti členěných dále podle postavení nebo tvaru květů, pravděpodobně rok 2000 nepřezijí. Je následující:

1. skupina Asijské hybridy
2. skupina Martagon hybridy
3. skupina Candidum hybridy
4. skupina Americké hybridy
5. skupina Longiflorum hybridy
6. skupina Aurelian hybridy
7. skupina Orientální hybridy
8. skupina Ostatní hybridy
9. skupina Botanické druhy a jejich přírodní formy

Toto rozdělení vycházelo vedle botanické příbuznosti také z faktu, že lilie se dají křížit pouze v rámci skupin a vůbec nepředpokládala meziskupinová křížení, ze kterých dodneška bylo introdukováno několik desítek hybridů. Pomocí progresivních metod v křížení (především metody zkrácené čnělky) a laboratorních metod (embryokultur a in-vitro) byly vypěstovány asiopety (asijské x trumpety), longipety (longiflorum a formosanum x trumpety) a zejména orienpety (orientální hybridy x trumpety). Označení "trumpety" je dost zavádějící. Myšleny jsou zde lilie a hybridy ze šesté skupiny, vedle trumpet i aureliány s miskovitými, plochými a nicími květy. Nejvíce jsou pěstovány asijské hybridy, dále jsou poměrně oblíbeny aurelian hybridy i orientální lilie a v poslední době i orienpety. Lilie ostatních skupin jsou buď pro vyhraněné specialisty nebo nedosáhly významnějšího postavení. Prozatím.

Asijské hybridy

Největší skupina lilii, na vzniku které se podílelo nejvíce botanických lilii. Třídí se podle postavení květů na "áčka" (1a) s květy nahoru, "béčka" (1b) s květy do stran a "céčka" (1c), kdy jsou květy obráceny dolů. Nejrozšířenější jsou hybridy 1a. V poslední době se u nás pěstuje stále více nových odrůd dovezených z Polska nebo přímo z Holandska. Ač to byly původně druhy určené pro trh s řezanými květy, osvědčila se řada z nich i na volných záhonech a často jsou našimi pěstiteli vystavovány. Od klasických Graaffových Mid-century hybridů se liší širší škálou pastelových barev a sytostí barevných odstínů, lepšími substancí a tvarem květů (petály se se sepály překrývají). Zaujaly mě především růžové neblednoucí (nešisující) kultivary VIVALDI (světlý), TOSCANE (střední) a LADY SAVOY a CHIANTI (tmavé). Tyto odrůdy nahradí u nás známé, ale méně vitální COTE D'AZUR, GENEVE, MONTREUX a MONTE ROSA. Dále čisté oranžové APELDOORN, velmi vitální a částečně fertální triploid GRAN PARADISO v syté oranžovo-červené barvě s několika tečkami. Velmi vkusný byl i tříbarevný červenorůžovožlutý SANS PAREIL a velmi efektní ELEKTRIC - oranžový tečkovaný s růžovým lemem. Z bílých byl překrásný SANCERRE, i když dávám přednost krémovějšímu staršímu kultivaru ROMA a ze starších si dále cením i červeného triploidu MARCO POLO.

Z našich kultivarů pěstují EVINA šlechtitele Brauna, který společně ing. Mičulkou vypěstovali celou řadu skvostných asijských. Určitě se s nimi na některých výstavách setkáme a řada z vás si určité tyto kultivary sežene.

Brašmarky

U nás asi nejžádanější asijské hybridy. Brašmarky, nazývané též *braše*, se vyznačují výraznou kresbou v bázi okvětních lístků, utvořenou jakoby tahem štětce. Nejznámějším představitelem je vitální syté oranžový IMPACT s téměř černým brašmarkem. Dalšími osvědčenými jsou BRUSHSTROKES - žlutý s méně výrazným brašem a ARTISTIC - merunkové růžový s velkým brašmarkem. Z Holandska byl importován skvělý kultivar DELTA - žlutý + tm. hnědý brašmark. Z USA jsem měl možnost získat novinky BLACK EYED CINDY s krémově žlutými květy, které jsou z více než jedné poloviny překryty téměř černými brašmarky a CANDLEFLAME podobného vybarvení. Obě odrůdy jsou velmi vitální a vysoké. Nemám prostě rád (ostatně jako většina z vás) lilie krčící se půl metru nad zemí. Novinka HOT FUDGE stála 75 dolarů, ale stojí za to. Základní barva je bílá s tm. švestkové purpurovým brašmarkem. Je to opravdu pecka, je však méně vitální. Šlechtěte tyto krásné a trhem žádané lilie. Budete sami překvapeni krásou těchto brašmarků i vedlejšími "produkty" čistých asijských.

Aurelian hybridy

Pod tímto pojmem nám splývají trubkovité lilie, i když je to chyba, je tento "omyl" tolerován. Správnější je název *čínské trubky*. Dále do této skupiny patří hybridy s převahou krve liliu

henryi s květy miskovitými, stočenými (nicími) a plochými (6a-d). Z trubkovitých hybridů jsou nejžádanější tmavé růžové, oranžové a také bílé kultivary. K našim nejlepším patří hybridy šlechtitelů ing. Mičulky a Hlouška, jehož LILIA FAVORIT patří mezi nejtmaší aureliány vůbec v barvě tm. růžové až do purpurova. Velmi efektní jsou i známé aureliány dráždanského šlechtitele Böhma - MELONE (tm. oranžový), SEKTFARBEN (bílý), ROT UND GOLD (oranžovo-červený), ZIGEUNERBRAUT a CHOKOLADE (hnědé odstíny). Velmi pěkné jsou i Yeatesovy trubkáče BRONZE MEDAILON (bronzový z odrůdy Anaconda) a BI-COLOUR (zlato-růžový bikolór).

Z ostatních skupin především téměř 50 let staré Woodrifovy GOLD EAGLE (syté žlutý miskovitý) a WHITE HENRYI (bílý se zlaté skořicovým středem, super vitální!). Rovněž stále pěstované Graaffovy THUNDERBOLT a BRIGHT STAR. Na závěr ještě jedno upozornění. Budete-li někdy kupovat trubkovité lilie od cizích firem či importované, tak vězte, že budete kupovat vždy *strainy* tedy podobné semenáče a ne *klony*. Je to tím, že tyto lilie podléhají dost virovým onemocněním a pouze z viroprostopých semen se dají vypěstovat zdravé lilie.

Orientální hybridy

Jsou bezesporu nejkrásnějšími lillemi a květinami možná vůbec. Vznikly křížením šesti japonských lilii, které rostou na japonských ostrovech a přilehlých souostrovích. *Lilium auratum* a *L. speciosum* jsou vitální a vysoké lilie a daly vzniknout prvním orientálním hybridům de Graaffa a Dr. Yeatese, které považují za opravdové zakladatele skupiny orientálů. Graaffovy Imperiály a Yeatesovy JOURNEY S END, JOHN LEA a ELIZABETH se staly základem i pro holandská křížení a experimenty. Další japonské lilie *L. rubellum* a *L. japonicum* daly vzniknout skupině Atomic hybridů, které kvetou velice brzy a obohatily orientálky o nuance vůni a tmavé odstíny růžové barvy. Poslední dva botanické druhy *L. alexandrae* a *L. nobilissimum*, silně ovlivnily postavení i tvary květů, zejména poslední druh se významně podílel na vzniku skupiny orientálů se vzpřímenými květy. První z nich byl STARGAZER, který se stal po asijském hybridu CONNECTICUT KING nejdůležitější řezanou lilii. Za posledních více než 10 let byly po celém světě prodány milióny cibulí a desítky miliónů stvolů tohoto kultivaru. Zatímco Holanďané vydělali na této odrůdě nepředstavitelné peníze, šlechtitel Leslie Woodriff dostal doslova pár dolarů. STARGAZER se podílel významně na vzniku dnes již více než stovky orientálů se vzpřímenými květy, většinou od firem Bishoff Tulleken a Vletter & Laan. Nejlepší z nich ACAPULCO (tm. růžová), BELLE EPOQUE (pastelově růžová), JAN DE GRAAFF (čistě bílá), SANGRIA (celočervená, tmavá), velmi vzhléné kultivary WOODRIFF S MEMORY, TRIPTIQUE, LE REVE a další.

Zatímco tyto kultivary měří většinou okolo jednoho metru výšky a květy mají v průměru 15-20 cm, jsou klasické orientálky s téměř dvoumetrovou výškou a s květy o průměru 25-30 cm, skutečnými obry. V katalozích jsou stále méně nabízeny. Výjimku tvoří skvostná čistě bílá CASA BLANCA. Zato na významu nabývají geneticky zakrslé formy, které se dají pěstovat v bytech v květináčích.

Orienpety

Prokazatelně prvním orienpetem byl BLACK BEAUTY. Byl vybrán z 50 tisíců semenáčů, které vznikly jako důsledek opylení různých vitálních lilií směsí pylů. Později bylo cytologickým vyšetřením zjištěno, že jde o mezdruhový kříženec mezi *l. henryi* a *l. speciosum* var. *punctatum*. Na výstavě v Torontu v roce 1957 šlechtitel Woodriff doslova šokoval touto lilií odborníky. Zdálo se, že ledy jsou prolomeny. Každý už viděl vitální henryi hybridy s atraktivními květy orientálů běžné se vyskytující na zahrádkách. Brzo nastalo vystřizlivění. BLACK BEAUTY byla sterilní diploid a to oběma cestami. Až vznik polyploidní formy - TETRA BLACK BEAUTY (TBB) byla zajištěna částečná fertilita. Nám dobře známý Robert Griesbach pomocí kolchicinu přivedl na svět několik tetraploidních variet a křížením TETRA WHITE HENRYI s TBB získal několik semen, ze kterých inrodukoval opravdu vynikající kultivar LESLIE WOODRIF, který byl prodáván v ceně 75 dolarů za cibulku. Pan Griesbach tak po mečíkářích a deníkářích obohatil i liliáře o skutečný skvost. Kultivar LESLIE WOODRIF je 2m vysoký, květenství s více než 20 květy je výborně členěno. Květy jsou obráceny dolů (nici), okvětní plátky jsou široké, tmavě červené s bílým lemem a lehce stočený dozadu. Je to částečně fertální tetraploid. Kdy Dr. Griesbach zveřejní svůj výzkum s triploidními gladioly? Jedná se o další kvalitativní průlom zejména ve zbarvení mečíků, kdy základní barva ustoupila k okrajům petálů na úkor světlého středu, takže vznikly kultivary s reverzním zbarvením a se silnou a výraznou pikotáží. Ale to jsem trochu odbočil.

Dnes se zabývají křížením orienpetů šlechtitelské týmy a bezpočet amatérů na celém světě. V Austrálii a Novém Zélandě, na americkém kontinentě, na japonských univerzitách, ve Švýcarsku, a jak jinak než, také v Holandsku. V neposlední řadě také u nás, kde jsou ještě známé americká odrůda SCARLETT DELIGHT s jasně červenými květy a TALL BOY z Tasmánie od našeho rodáka pana Hoella, který zkřížil diploidní BLACK BEAUTY s Yeatesovou RED SENSATION. Pouze neznalost, ryzí amaterismus a zvláštní podnebí způsobily, že sterilní diploid BLACK BEAUTY dal vzniknout odrůdě TALL BOY, která je spíše zvláštní, než krásná. Zato je však nesmírně vitální a částečně plodná. Čas, kdy porostou na našich zahrádkách orienpety s neobvyklými květy se blíží, ale ještě to bude nějaký čas trvat. Můžete začít i vy.

Ostatní zvláštnosti

Na našem trhu, zahrádkách a zejména výstavách se objevují i lilie, které se nedají zařadit do výše uvedených tří skupin. Jsou to *formosanum* a *longiflorum* hybridy SNOW QUEEN (čisté bílé trubkovité květy 30-40 cm dlouhé na víc než 1, 5 m vysokém stvolu) a CASA ROSA (s tmavě růžovými trubkami). Dále vitální LONGISTAR ing. Schenka (*l. longiflorum* x asijský hybrid Sterling Star), který položil základy dnes již ve světě uznávaných *longistar* hybridům známých spíše jako LA hybridy. Tém opravdu bude patřit budoucnost. Už dnes jsou zaregistrovány desítky těchto znamenitých hybridů, u nás jsou k dostání MONEYMAKER a SAN JOSE. Po *l. longiflorum* (lilií

dlohokvěté) podědily tyto hybridy dobrou substanci a trvanlivost, po *asijských* hybriděch vitalitu a paletu barev. Velice pěkný a vitální je mezdruhový hybrid mezi asijským druhem a *l. lankongense* EURYDIKE ing. Jošta. Bohužel se jedná o sterilní triploid neobvyklé barvy, kterou jedni charakterizují jako tmavě růžovočervenou, jiní jako purpurové fialovou.

Pěstujeme proto lilie, jsou to opravdu nádherné květiny. Mějte však na paměti, že na šlechtění lilií ještě nikdo nezbohatl a že se jedná především o krásného koníčka, se vzrušujícími výsledky, ale někdy též smutnými konci. Stále více agresivnější klóny virů a houbových onemocnění redukuje vzácné a draze získané sbírky lilií. O živočišných škůdcích nemluvě. Viry, které se podle našich stále nedostatečných znalostí u lilií vyskytují, jsou bohužel viry, které se mohou vyskytovat na celé řadě kulturních, plevelných a planě rostoucích rostlinách. Například *virus mozaiky okurky* na více než 350 druzích rostlin, *virus pestrokvětosti tulipánu* na 8 druzích, *virus nekrotické kadeřavosti* na 330 hostitelů rostlinách a *virus mozaiky huseniku* na 20 druzích. První dva jsou přenosné snadno mšicemi, další dva volně žijícími půdními háďátky, zejména na plochách, kde byly více let pěstovány cibuloviny. Proto především bezplevelné porosty, včas chemicky ošetřované, budou produkovat zdravé rostliny. A to platí nejenom pro lilie.

HODNOCENÍ VELKOKVĚTÝCH KOSATCŮ AMERICKOU IRISOVOU SPOLEČNOSTÍ

ing. Pavel Nejedlo

Vzhledem ke skutečnosti, že za poslední tři roky nebyla na stránkách Zpravodaje věnována hodnocení kosatců ani řádka a o kosatce je v poslední době vzrůstající zájem, chci ve stručnosti podat nástin hodnocení novinek v USA za poslední tři roky.

V roce 1991 byla udělena Dykesova medaile tmavě modré plikátě EVERYTHING PLUS. Je to tmavší verze známé odrůdy SPINNING WHEEL. Každý z kultivarů oceněných Cenou kvality hodnotím i já vysoce. Schreinerovy SILVERADO - silně zvlněný světlocím lila, ALTRUIST - blankytně modrý a především GYPSY WOMAN - dóm žlutý, faly krémové s lila lemlem spolu s Niswongerovými CHAMPAGNE ELEGANCE - světle žlutý dóm a béžově růžové faly a ORANGE SLICES (Far Corners x Copper Classic) - oranžovorůžový s červenými kartáčky - to jsou opravdu ty nejlepší.

Kosatci, které obdržely čestné uznání, se budu zabývat v odstavci věnovanému hodnocení za rok 1993, kdy ty nejlepší z nich dostaly Cenu kvality.

Dykesova medaile 1991

57 EVERYTHING PLUS (D.Niswonger)

následují

46 EXTRAVAGANT (M.Hamblen)
33 TIDES IN (Schreiners)
26 DESINGER GOWN (J.Ghio)

Cena kvality 1991

- 267 SILVERADO (Schreiners)
- 139 CHAMPAGNE ELEGANCE (Niswonger)
- 115 ORANGE SLICES (D.Niswonger)
- 106 OKTOBERFEST (W.Maryott)
- 88 SNOWBROOK (K.Keppel)
- 79 EAGLES FLIGHT (Schreiners)
- 76 SWEET MUSETTE (Schreiners)
- 73 ALFRUIST (Schreiners)
- 73 HOLLY KNIGHT (K.Mohr)
- 69 DARKSIDE (Schreiners)
- 66 GYPSY WOMAN (Schreiners)

Čestné uznání 1991

- 105 RASPBERRY FUDGE (K.Keppel)
- 102 ROSETTE WINE (Schreiners)
- 78 BEFORE THE STORM (S.Innerst)
- 70 THORNBIRD (M.Byers)
- 67 GYRO (T.Aitken)
- 50 TENNISON RIDGE (Begley/McWh.)
- 48 CONJURATION (M.Byers)
- 48 GUADALAJARA (J.Ghio)
- 46 HOLLYWOOD BLONDE (J.Gatty)
- 44 HALLO IN ORANGE (D.Niswonger)
- 41 CRYSTAL DREAMS (H.Shockey)
- 41 INTO THE NIGHT (Schreiners)
- 41 POLAR SEAS (K.Keppel)
- 40 SPICED CIDER (Sexton/Black)
- 39 DEAR DOROTHY (E.Roderick)
- 39 OKLAHOMA CRUIDE (P.Black)
- 38 KUNIKO (J.Gatty)
- 37 BUBBLE UP (J.Ghio)
- 36 AMERICA S CUP (J.McWhirter)
- 35 FORT BRAGG (D.Denney)
- 35 TROPICAL FRUIT (P.Black)
- 34 HALLO IN YELLOW (D.Niswonger)
- 33 GOOD SHOW (B.Hager)
- 33 LEMON FEVER (W.Maryott)
- 32 BETTY FRANCIS (C.Mahan)
- 32 GOODBYE HEART (Schreiners)
- 32 OUTRAGEOUS FORTUNE (Schreiners)
- 32 PURE-AS-THE (S.Innerst)
- 31 TINTED CRYSTAL (B.Hager)
- 30 SMART ALECK (J.Gatty)
- 29 POINT IN TIME (Schreiners)
- 28 BOHEMIAN (Schreiners)
- 28 JUNGLE PRINCESS (T.Aitken)
- 28 KISSING CIRCLE (S.Innerst)
- 28 PROM NIGHT (Schreiners)
- 28 SULTRY MOOD (Schreiners)
- 28 ROYAL ELEGANCE (J.Gatty)
- 27 ANNA GLITSCH (N.Nichols)
- 26 FEMME FATALE (J.Gatty)
- 26 MOTHER EARTH (B.Hager)
- 25 ELIZABETH MARRISON (H.Nichols)

V roce 1992 byly Dykesova medaile udělena famózní Schreinerové odrůdě DUSKY CHALLENGER. Jedná se o velmi vitální kultivar, který má jedny z největších květů mezi kosatci vůbec. Obrovské rhizomy nasazují více stvolů než ostatní kosatce. Barva květů je sytější tmavě fialová, bez příměsí, květy jsou hrubě zvlněné. Tato odrůda by neměla chybět na našich zahrádkách.

To samé by se dalo říci i o dalších dvou kultivarech z dílny rodiny Schreinerů - HONKY TONK BLUES a SUPREME SULTAN, který jsou spolu se sortou SILVERADO jasnými kandidáty na Dykesovy medaile 1994 - 1996. HONKY TONK BLUES - středně modrý s tmavě modrým melírováním, přičemž tato kombinace je poměrně čistá. Excelentní substance a překrásná stavba nádherně zvlněných květů. SUPREME SULTAN je odrůda s obrovskými květy, velmi kontrastní hnědožlutá a mahagonově červená variegáta. Obě tyto také jasně vedou v žebříčku Ceny kvality za rok 1992. Další Schreinerovky THRILLER a LOYALIST jsou sorty vinové purpurové, přičemž první z nich je tmavší s hnědými hafty, druhá světlejší. RUSTLER (Laredo x Dazzling Gold) má jantarově hnědý dóm, kaštanově hnědé faly se světlejším lemem. Skutečně bizarní plikáta-variegáta. Dalším neobvyklým kultivarem je GLITZ 'N GLITTER se žlutým dómem i faly, které jsou široce purpurově lemovány. Z irisů, které dostaly čestné uznání se mi nejvíce líbily ACOMA - velmi zajímavá plikáta se světle modrým dómem, krémovými horizontálními faly s fialovým lemem a tmavě hnědými kartáčky, dále Schreinerovy "modráci" - skutečné skvosty. NIGHT RULER - velmi zvlněný černopurpurový, který by se dal charakterizovat jako "černý Dusky Challenger", BLENHEIM ROYAL - fialový, zvlněný, sametová textura, RAPTURE IN BLUE - sladce azurově modrý, bílé kartáčky, velmi navlněné květy a konečně světlouce modrý SCANDIA DELIGHT se žlutými kartáčky. Až při květech kosatců jsem si uvědomil, kolik má modrá barva odstínů a tónů. Velmi příjemným překvapením byl SIGHS AND WHISPERS - bílý s naprosto nepravidelnými modrými lemy petálů. Vítěz ve Florencii. Velmi pěkné byly i Ghiovy BOGOTA s těžce zvlněnými oranžovými květy s červeným nádechem a STRATAGEM - podivuhodný blend hnědo-růžovo-meruňkový s červenými kartáčky a výbornými růstovými vlastnostmi. Z introdukcí Keith Keppela mě přímo nadchnul kultivar DESIGNING WOMAN s obrovskými lila růžovými květy vynikající substance a tři překrásné plikáty, pocházející z první oranžové plikáty GIGOLO. BEGUINE má světle žlutý dóm, faly krémovolosošové s tmavě hnědým tečkováním a žiháním, červené kartáčky, velmi zvlněný a okrouhlý tvar květů, ABSTRACT ART - základní barva je jantarově oranžová, která je purpurově, hnědé a růžové žihaná, červené kartáčky, skutečná "umělecky abstraktní" plikáta) a ROMANTICIST - meruňkově růžová plikáta.

Dykesova medaile 1992

- 179 DUSKY CHALLENGER (Schreiners)

následují

- 91 EDITH WOLFORD (B.Hager)
- 31 BUMBLENEE DEELITE (MTB) (J. & D. Norrick)

Cena kvality 1992

- 206 HONKY TONK BLUES (Screiners)
- 153 SUPREME SULTAN (Schreiners)
- 115 RUSTLER (K.Keppel)
- 93 THRILLER (Schreiners)
- 74 FRINGE BENEFITS (B.Hager)
- 71 LOYALIST (Schreiners)
- 68 PURPLE PEPPER (D.C.Nearpass)
- 68 RARE TREAT (Schreiners)
- 65 GLITZ 'N GLITTER (P.Black)

následují

- WINTERSCAPE (J.McWhirter)
- STELAR LIGHTS (T.Aitken)
- CAYENNE PEPPER (Schreiners)
- ALICE GOODMAN (E.Roderick)
- EVELYN'S ECHO (E.Kegerise)
- MOMENTUM (M.Dunn)

Čestné uznání 1992

- 77 ACOMA (T.MAGEE)
- 74 NIGHT RULER (Schreiners)
- 67 SIGHS AND WHISPERS (P.Black)
- BLENHEIM ROYAL (Schreiners)
- DESIGNING WOMAN (J.Gatty)
- BOGOTA (J.Ghio)
- BEGUINE (K.Keppel)
- RAPTURE IN BLUE (Schreiner)
- TIMESCAPE (B.Hager)
- BLUE CHIP PINK (D.Niswonger)
- PROUD TRADITION (Schreiners)
- SILVER FOX (V.Wood)
- BUSY BEING BLUE (Denney/McWh.)
- TRIPLE WHAMMY (B.Hager)
- CARRIBEAN DREAM (Schreiners)
- PREMIER EDITION (Schreiners)
- PUMNKIN PATCH (Denney/McWh.)
- STRATAGEM (J.Ghio)
- ANN BLOCHER (C.Blocher)
- ANN (E.Lineberger)
- CHURCHIL DOWNS (K.Mohr)
- VICTORIAN FRILLS (P.Black)
- ABSTRACT ART (K.Keppel)
- MARY ELLEN NICHOLS (Nichols)
- SCANDIA DELIGHT (Schreiners)
- DAVY JONES (B.Hager)
- DOUBLE AGENT (Maryotts)
- GOLDEN GALAXY (J.Weiler)
- VIBRATIONS (M.Dunn)
- WIDE HIPS (L.Fort)
- PIECES OF ICE (R.Nelson)
- VICTORIAN LACE (Schreiners)
- WORLD CLASS (B.Hager)
- ALMADEN (Maryotts)
- DANCE AWAY (M.Hamblen)

- BERTWISTLE (S.Innerst)
- FUN FEST (O.Brown)
- GLORY STORY (J.Weiler)
- HALO IN PINK (D.Niswonger)
- RECHERCHE (B.Hager)
- ROMANTICIST (K.Keppel)
- WINTER'S WHIMSEY (Denney/McWh.)

V loňském roce 1993 obdržela Dykesova medaili odrůda EDITH WOLFORD - opravdu překrásný umělecký kultivar s citrónově žlutým uzavřeným dómem a lila modrými zvlněnými faly. Velmi příjemná kombinace. Vítální a pravidelně kvetoucí bikolór. V roce 1993 došlo ke změně hodnotitelských pravidel. V USA zaregistrované iris jsou hodnoceny v 15 kategoriích (velkokvěté, intermediální, zakrslé, miniaturní, záhonové, miniaturní velkokvěté, aril, arilbred, japonské, lousianské, pacifické, sibiřské, spúrie, původní druhy a mezidruhové křížení) v čtyřstupňové klasifikaci - Čestné uznání (po dvou letech od introdukce), Cena kvality (po dvou letech od předcházejícího), medaili dané kategorie (15 medailí po dvou letech od udělení Ceny kvality) a konečně Dykesova medaile jako konečný vrchol pro nejlepší kultivar z množiny držitelů 15 druhů medailí. Proto byla zavedena i medaile pro nejlepší velkokvětý kosatec - Wisterova medaile, jejímž prvním nositelem se stala již výše popsaná odrůda SILVERADO. Z kultivarů oceněných Cenou kvality (každý si může udělat porovnání s hodnocením - "Čestné uznání 1991") si nejvíce cením plikáty RASPBERRY FUDGE od Keith Keppela. RASPBERRY FUDGE má podivuhodně malinové hnědě zbarvený dóm, krémové faly, které jsou bohatě zbarveny hnědě a purpurově, mají hnědé hafty a cihlově zbarvené kartáčky. Pochází ze stejného křížení jako BEGUINE (Gigolo x Columbia the Gem), výborná roste a zejména pravidelně a bohatě kvete. První THORNBIRD (semenáč známého SKY HOOKS) je po dlouhé pauze ohodnoceným zástupcem skupiny "Space Age", tedy kultivarů s prodlouženými kartáčky. Barva je zelenohnědá s fialovými žilkami a "tykadly"! Škoda, že nadějný a mladý šlechtitel Monty Byers zemřel nedávno v kalifornské nemocnici na základě špatně určené diagnózy celkem banální nemoci. S výsledky jeho práce se však budeme v budoucnu setkávat. Schreinerovi zástupci v hodnocení ROSETTE WINE - perfektní větvení a až 15 pupat a také unikátní lila purpurová barva upoutá každého na první pohled, rovněž tak amoena-neglekta BEST BET s bledě modrým dómem a sametové fialovými faly a bikolór LULLABY OF SPRING v bledší a ne tak kontrastní kombinaci jako u EDITH WOLFORD, zato však s obrovitými květy. Velmi pěkný je i BEFORE THE STORM (Superstition x Raven s Roost) - nejčernější iris, včetně kartáčků, dále GYRO (Navy Strut x Mystique) - velmi zvlněný temně fialový, ALICE GOODMAN (Erleen Richeson x Beverly Sills) - jemně zvlněný a krajkováný korálově růžový s tmavšími kartáčky, velmi rozkošný kultivar a SKYBLAZE - sytě modrý zvlněný s výraznými červenými kartáčky. Velmi kvalitními kultivary jsou i tři "pronásledovatelé". INSTRUKTOR je velmi zdravá plikáta ve stylu odrůdy FLAMENGO, SWEETER THAN WINE je vylepšením Shoopových odrůd LATIN LOVER a LATIN LADY a MARRIAGE VOWS je unikátní svým broskvově růžovým zbarvením a krásnou stavbou zvlněných květů.

Čestné uznání obdrželo za rok 1993 po změnách v hodnocení celkem 90 kultivarů. Jednotlivé bodové odstupy jsou nepatrné a výraznější tak na sebe neupozornil žádný kultivar. Vel-

mi mě potěšilo čtnejší zastoupení plikát v hodnocení. TENNESSEE GENTLEMAN s purpurovým lemováním a žiháním žlutých petálů a TENNESSEE WOMAN s hnědým dómem a bílými faly s purpurové hnědým zbarvením jsou opravdu velmi kvalitní a spolu s Keppelovými plikátami ROSARITA (Laredo x Queen in Calico) - meruňkový základ, který je růžové, hnědé a lila žihány a tečkovaný a MAHARISHI (semenáč z Rancho Rose a Rustic Dance) - další super zbarvená oranžová plikáta patří, mezi nejlepší plikáty se skvělým genetickým základem pro křížení. Je s podivem, že se neumístila Keppelova LIGHT SHOW, která je ještě pestřejší zbarvená než známá a obdivovaná sorta JITTERBUG. Méně vzrůstnou a nižší fancy plikátu FRECKLED SUNSHINE (Queen in Calico x Rustic Dance) - těžce hnědé a fialové pepřenou a žihanou plikátu na zlatožlutém podkladě hodnotím spíše jako raritu pro fajnšmekry.

Dominantní postavení mezi ohodnocenými zaujímají opět Schreinerovy druhy. FIRST INTERSTATE - sytý žlutý s velkým bílým zrcátkem na falech, OREGON SKIES (semenáč ze Scandia Delight) - velmi zvlněný pastelové světle modrý s bělavým přelivem - jako nebe lehce zatažené mráčky, dále UNFORGETTABLE FIRE - temně červený, zvlněný, na Schreinerovy kosatce až podivuhodně méně vitální a vzrůstný, podobně jako kultivar ROSA NOVA - starorůžový krajkováný self. Naopak HEAVENLY RAPTURE je vzrůstná až moc. Bohatě kvetoucí čisté bílý s kontrastními oranžovými kartáčky a silnou substancí. Posledním Schreinerovým je VIGILANTE - zajímavá variegáta se žlutým dómem a purpurové černými faly. Ghiův světle oranžový CARACAS mě upoutal čistotou barvy a kontrastními červenými kartáčky a další jeho POWER SURGE vitálností a pékným zbarvením - lososové vínová plikáta. Velmi zajímavý byl i Gattyho CHRISTMAS s čisté bílými a silně zvlněnými květy. Bohužel, pan Gatty zemřel a Keith Keppel se po těžké operaci přestěhoval z Kalifornie do Oregonu, přesněji do města Salem, pouze několik kilometrů od Schreinerů.

Až rok 1995 ukáže při udělení Cen kvality, který z loňských ohodnocených se prosadí.

Dykesova medaille 1993

113 EDITH WOLFORD (B.Hager)

následují

39 BREAKERS (Schreiners)
37 IMMORTALITY (L.Zurbgrigg)

John C. Wisterova medaille 1993

229 SILVERADO (Schreiners)

následují

70 CHAMPAGNE ELEGANCE (D.Niswonger)
48 ORANGE SLICES (D.Niswonger)

Cena kvality 1993

154 THORNBIRD (M.Byers)
151 BEFORE THE STORM (S.Innerst)
147 ROSETTE WINE (Schreiners)
141 RASPBERRY FUDGE (K.Keppel)
122 GYRO (T.Aitken)
105 BEST BET (Schreiners)
101 TENNISON RIDGE (Begley)
100 AMERICA S CUP (J.McWhirter)
90 AFTERNOON DELIGHT (R.Ernst)
88 ALICE GOODMAN (E.Roderick)
83 WINDSONG WEST (H.Nichols)
77 EVENING GOWN (J.Ghio)
76 MARIA TORMENA (A.Ensminger)
75 LULLABY OF SPRING (Schreiners)
75 SKYBLAZE (K.Keppel)

následují

74 INSTRUCTOR (S.Innerst)
74 SWEETER THAN WINE (Schreiners)
73 MARRIAGE VOWS (J.Ghio)

Čestné uznání 1993

112 TENNESSEE GENTLEMAN (Innerst)
106 FIRST INTERSTATE (Schreiners)
89 CITY LIGHTS (M.Dunn)
80 HOT TO TROT (J.McWhirter)
79 CHRISTMAS (J.Gatty)
79 OREGON SKIES (Schreiners)
79 SUKY (G.Mahan)
73 VIGILANTE (Schreiners)
71 FIELD OF DREAMS (D.Denney)
69 SOCIAL EVENT (K.Keppel)
68 CHOCOLATE MARMALADE (L.Fort)
67 HORATIO (B.Hager)
66 TENNESSEE WOMAN (S.Innerts)
62 ROSARITA (K.Keppel)
60 CLOUD BALLET (L.Fort)
58 MIDNIGHT DANCER (Schreiners)
58 UNFORGETTABLE FIRE (Schrein.)
57 CHANGE OF PACE (Schreiners)
57 RIVERBOAT BLUES (Schreiners)
55 CLASSY CHASSY (M.Osborne)
55 CORAL SUNSET (Schreiners)
55 MONEYMOON SUITE (J.Ghio)
55 MAHARISHI (K.Keppel)
55 MANUSCRIPT (J.Burch)
53 CARACAS (J.Ghio)
53 DISTANT ROADS (K.Keppel)
53 GOD S HANDIWORK (J.Ghio)
53 RIDE THE WIND (Schreiners)
52 HEAVENLY RAPTURE (Schreiners)
52 MESMERIZER (M.Byers)
51 GRATUITY (B.Hager)
51 ROSA NOVA (Schreiners)
50 STARLIT VELVET (H.Stahly)

50 STATUS SEEKER (L.Gartman)
49 BLUE BALLET (K.Keppel)
49 LARCENIST (J.Burch)
49 NOTORIOUS (J.Ghio)
49 PRETTY BEGINNING (E.Jones)
49 SINISTER (D.Denney)
48 ELECTRIC AVENUE (R.Nelson)
48 PINK GALA (V.Wood)
47 SHOPPER S HOLIDAY (McWhirter)
46 ART SCHOOL ANGEL (Vizvarie)
46 RUFFLED FEATHERS (S.Innerst)
46 SOFT CARESS (J.Gatty)
45 HI HO SILVER (M.Byers)
45 RAMONA HOWARD (J.McWhirter)
44 AMADEUS (C.Tompkins)
44 COTE D OR (Schreiners)
44 GETUP AND GO (C.Tompkins)
44 PEACH PICOTEE (Schreiners)
44 WINGS OF GOLD (Maryotts)
43 DRACULA S SHADOW (J.Hedgecock)
43 JAZZ FESTIVAL (Schreiners)
43 PINK BLUE GENES (D.Niswonger)
43 SILICON PRAIRIE (T.Stanek)
42 CARAMEL AND HONEY (C.Hahn)
42 KINGLY DIGNITY (D.Niswonger)
42 REGAL AFFAIR (G.Shoop)
42 THROB (J.Weiler)
42 THUNDER MOUNTAIN (Schreiners)
41 BOUNTIFUL HARVEST (B.Hager)
41 CHIEF QUINABY (Schreiners)
41 CHIPPEWA BRAVE (F.Rogers)
41 POWER SURGE (J.Ghio)
40 AMBER TAMBOUR (R.Ernst)
40 COMPETITIVE EDGE (R.Ernst)
40 FRECKLED SUNSHINE (P.Black)
40 IN PERSON (B.Hager)
40 MIDNIGHT FRAGRANCE (S.Stevens)
40 MY SHADOW (T.Magee)
40 PARIS BLUES (M.Dunn)
40 SEAPORT (K.Keppel)
40 SILHOUETTE (M.Dunn)
39 FIRE ON ICE (J.Weiler)
39 FULL MOON RISING (D.Mohr)
39 NEFERTITI S DAUGHTER (Niswonger)
39 OPENING ACT (L.Lauer)
39 PAT LOUGHRAN (J.Durrance)
39 ROYAL INTRIGUE (Schreiners)
38 ANNE GADDIE (G.Gaddie)
38 EVENING MAGIC (Schreiners)
38 FUJI SKIES (C.Tompkins)
38 GIRL NEXT DOOR (P.Black)
38 GOOD GUY (B.Hager)
38 TOMOKO (R.Nelson)
37 AUSTRIAN GARNETS (Maryotts)
37 FLY WITH ME (T.Aitken)
37 HOT PINK (J.Weiler)
37 TEST PATTERN (J.Ghio)

Kosatce mají, vedle své doby kvetení a vedle neopakova-
telného kouzla svých květů, především výhodu ve vysoké tole-
rancii k virovým onemocněním, což je stavi spolu s denivkami
do popředí zájmu zahrádkářů v USA, ale i v sousedním Německu.
Každý milovník by tyto krásné a nenáročné "orchideje" měl
pěstovat. Malý záhonek nás každý rok překvapí paletou barev
a pomůže překlenout období jara od květů tulipánů a narcisů
k lilii a návazně k mečíkům.

XXXXXX

INZERCE :

OPĚT NABÍZÍM NOVINKY DENIVEK A MEČÍKŮ VČETNĚ VLASTNÍHO
NOVOŠLECHTĚNÍ: PETR MIMRÁNEK, 763 01 MYSLOČOVICE 169. KATALOG
VÁM ZAŠLU ZA 5,- Kč VE ZNÁMKÁCH. HLEDÁM ODRŮDU MEČÍKU ELEGIE,
AARONS EX. ORCHID A ANGEL'S BREATH.

XXXXXX

VYZÝVÁME VŠECHNY POŘADATELE VÝSTAV, ABY ZASLALI VČAS POZVÁNKY
NA VÝSTAVY KVĚTIN NA ADRESY ČLENŮ REDAKČNÍ RADY ZPRAVODAJE.
Sledujte termíny uzávěrek ZPRAVODAJE GLADIRIS.

SOUTĚŽ

Pan Lubomír Rýpar připravil pro Vás několik hádanek, za jejichž vyřešení obdržíte ceny. V tomto čísle je první z nich.

Vyluštěnou každou tajenku zašlete na adresu: Lubomír Rýpar, Loučky 184, 742 36 Jakubčovice.

Na příští výroční členské schůzi 1995 bude vylosován za každou hádanku jeden úspěšný řešitel, který získá balíček hlíz semenáčů mečíků od našich šlechtitelů nazvaný "Pohled do budoucnosti".

DOPLŇOVAČKA

	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16
K																K
O																O

Legenda: 1. Velká námořní loď. 2. Skotský ovčák. 3. Obr.
4. Značka. 5. Ceniny. 6. Antický spisovatel komedii. 7. Druh
ořechu. 8. Hřibovitá houba. 9. Žena najatá ke kojení.
10. Krytý povoz. 11. Účet. 12. Okolo. 13. Cela. 14. Sopouch.
15. Zakončení. 16. Vrchy.